

# ESTUDI DELS ESPAIS DE MÚSICA EN VIU A BARCELONA

---





**Consell Editorial de l'Ajuntament de Barcelona**

Gerardo Pisarello Prados, Josep M. Montaner Martorell,  
Laura Pérez Castaño, Jordi Campillo Gámez, Marc Andreu Acebal,  
Águeda Bañón Pérez, Pilar Roca Viola, Maria Truñó i Salvadó,  
Bertran Cazorla Rodríguez, Anna Giralt Brunet

*Estudi dels espais de música en viu a Barcelona*  
© D'aquesta edició,  
Institut de Cultura de Barcelona, 2018

**Text**

Olga Àbalos  
Eduard Arderiu

**Edició**

Ajuntament de Barcelona  
Institut de Cultura de Barcelona

**Disseny i maquetació** Nando Vivas

**Correcció** Babel

**Impressió** Cevagraf

**DL B XXXXX-2018**

[barcelona.cat/barcelonallibres](http://barcelona.cat/barcelonallibres) i el web del programa  
Cultura Viva de l'Institut de Cultura de Barcelona

# ESTUDI DELS ESPAIS DE MÚSICA EN VIU A BARCELONA



Tots els continguts i el material associat a aquest informe estan subjectes a una llicència de reconeixement d'autoria i de compartició amb la mateixa llicència.



<b>1.</b>	<b>PER QUÈ UN ESTUDI D'AQUEST TIPUS?</b>	<b>PÀG. 11</b>	<b>7</b>	<b>CONDICIONANTS LEGALS DE L'ACTIVITAT MÚSICAL</b>	<b>PÀG. 53</b>
			7.1.	Situació laboral dels músics	<i>pàg. 54</i>
<b>2.</b>	<b>OBJECTIUS DE L'ESTUDI</b>	<b>PÀG. 13</b>	7.2.	Les contrarietats de la legalitat	<i>pàg. 56</i>
			7.3.	De qui és el carrer?	<i>pàg. 59</i>
<b>3.</b>	<b>CAMP D'ESTUDI</b>	<b>PÀG. 15</b>	7.4.	Esmenes a la llei d'espectacle proposades per l'ASACC	<i>pàg. 61</i>
3.1.	Introducció: context i marc legal	<i>pàg. 15</i>	7.5.	El pla integral de la música i les sales	<i>pàg. 62</i>
3.2.	Definició i característiques	<i>pàg. 19</i>			
<b>4.</b>	<b>MÈTODE DE TREBALL: OBTENCIÓ DE LA INFORMACIÓ</b>	<b>PÀG. 23</b>	<b>8.</b>	<b>RECOMANACIONS I CONCLUSIONS</b>	<b>PÀG. 63</b>
4.1.	Informació sol·licitada	<i>pàg. 24</i>	8.1.	Consideracions prèvies: les mancances de l'estudi	<i>pàg. 63</i>
4.2.	Informació valorativa i condicions laborals	<i>pàg. 25</i>	8.2.	Recomanacions	<i>pàg. 65</i>
4.3.	Resultat de l'estudi	<i>pàg. 26</i>	8.3.	Conclusions	<i>pàg. 69</i>
<b>5.</b>	<b>ESTAT ACTUAL DE LES SALES</b>	<b>PÀG. 27</b>			
<b>6.</b>	<b>LLISTAT GENERAL D'ESPais I ESTADÍSTIQUES</b>	<b>PÀG. 31</b>			
6.1.	Taula 1 - llistat general d'espais de música en viu	<i>pàg. 32</i>			
6.2.	Taula 2 - espais de música segons districte	<i>pàg. 34</i>			
6.3.	Taula 3 - espais de música segons aforament i districte	<i>pàg. 39</i>			
6.4.	Taula 4 - espais segons nombre de concerts a l'any	<i>pàg. 45</i>			
6.5.	Taula 5 - espais segons antiguitat de programació regular	<i>pàg. 47</i>			
6.6.	Taula 6 - espais segons tipus de llicències	<i>pàg. 48</i>			
6.7.	Espais segons valoracions músics	<i>pàg. 49</i>			
6.8.	Ateneus, foment, centres morals, etc.	<i>pàg. 50</i>			
6.9.	Espais per a turistes: els tablaos	<i>pàg. 50</i>			

# PER QUÈ UN ESTUDI D'AQUEST TIPUS?

## 1

El 2006 va ser el primer any en què es va aplicar una normativa implantada l'estiu del 2005 que permetia a l'Ajuntament de Barcelona el tancament d'un bar o d'una discoteca en 48 hores. El procediment sancionador es podia iniciar tan sols amb la denúncia d'un veí. La normativa va provocar que aquell 2006 es precintessin 256 espais<sup>1</sup>, entre els quals hi havia espais històrics com ara el KGB o la Cibeles. L'1 de gener del 2007 ho faria La Paloma. Davant d'aquesta situació, el febrer d'aquell any, algunes sales de concerts, com ara la Sala Apolo, van acollir concerts reivindicatius gratuïts sota el lema "M'agrada la música. Jo també voto". La intenció era reivindicar que la música en viu es tractés "com una expressió cultural", tal com comprenia el manifest que s'hi va llegir. El text, signat per l'Associació de Sales de Concerts de Catalunya, pretenia cridar l'atenció sobre el perjudici cultural que suposava el tancament de sales històriques i les pressions administratives per un tema de llicències sobre d'altres, com ara el London Bar o el JazzSí, i que reclamava que s'aturés "la política de tancaments" i es busquessin "solucions per a tots els casos". Tanmateix, es demanava que la nova llei d'espectacles, que per aquelles dates estava prevista que s'aprovés pel Parlament de Catalunya, reconegués "les sales de música com a espais de cultura".

<sup>1</sup> Informació recollida en una notícia de La Vanguardia del 23/01/2007.

# OBJECTIUS DE L'ESTUDI

## 2

Deu anys després, el sector de la música en viu ha viscut molts canvis i continua lluitant pel seu reconeixement cultural. La Paloma segueix tancada i el London Bar ha deixat de programar concerts. Molts espais s'han incorporat al circuit de la música en viu, molts altres han decidit abandonar i molts altres han preferit resistir emparats en una certa flexibilitat que va introduir la Llei d'Espectacle, que finalment es va aprovar el 2009 i que permetia fer música en viu als locals amb llicència de bar. El cas sonat de l'Heliogàbal —sense activitat en directe el 2017 i encara pendent de pagar una multa— ha tornat a treure a la llum pública el debat entre el reconeixement de l'aportació cultural de les sales —reconeguda, en aquest cas, pel Premi Ciutat de Barcelona 2012 a la històrica sala de Gràcia— i la convivència veïnal, especialment en un moment en què la ciutat viu una intensa tensió social i pressió turística.

12 La constant situació d'inestabilitat i les reivindicacions del sector han fet necessari engegar un estudi per saber en quina situació es troba la ciutat i trobar maneres de protegir aquest patrimoni cultural. Feia deu anys que no s'intentava analitzar l'estat del sector de les sales de concerts a Barcelona de manera minuciosa, massa temps per a un ecosistema que canvia i muta constantment i que és difícil de conèixer a fons, ja que està format per centenars d'empresaris que, moltes vegades, prefereixen ser invisibles davant de l'administració perquè així tenen la sensació que ajuden a protegir la seva activitat. Aquest informe vol, per tant, contribuir a conèixer-lo una mica millor i, alhora, ser un complement per a les noves línies d'actuació per a la protecció de la música en directe impulsades per l'Institut de Cultura de Barcelona (ICUB).

13 Aquest estudi pretén fer una radiografia detallada que ajudi a entendre en quin moment es troba la música a la ciutat en una època especialment crucial per a la ciutat, on el turisme excessiu i la crisi econòmica estan tensant dramàticament el teixit cultural i social.

Té com a objectiu, d'una banda, l'actualització de l'estudi sobre la música en viu realitzat per Martí Perramon el 2008 i, de l'altra, fer una fotografia actual general de l'estat de la música en directe a Barcelona que doni eines per a la creació d'un nou marc legal, la detecció de les condicions en què té lloc la música en viu i el descobriment de problemàtiques noves, i, alhora, l'obertura de nous ponts de diàleg amb els actors d'un sector que, per línia general, se senten poc recolzats per l'administració. Tanmateix, l'informe té la finalitat d'obtenir dades fiables que, tot i no ser definitòries, poder ser un bon punt de partida per ajudar a entendre millor el sector.

Per aconseguir aquesta fita, l'estudi vol determinar:

- ~ El nombre d'espais de titularitat privada (sales de concerts, bars musicals, etc.) on hi ha música en viu de manera regular en l'actualitat a la ciutat de Barcelona.
- ~ Les condicions laborals, tècniques i econòmiques en què la música en directe té lloc.

- ~ Quin paper té cada espai en la supervivència i el desenvolupament d'un determinat estil musical o col·lectiu cultural.
- ~ Quina n'és la valoració del públic i dels músics.
- ~ Si aquesta programació està emparada dins del marc legal vigent (tipus de llicència).
- ~ Una possible classificació dels espais en funció del paper que hi té la música en viu dins de la seva activitat econòmica.

De la mateixa manera, aquest estudi també pretén proposar accions i recollir recomanacions que puguin ajudar a millorar la situació de la música i dels músics, contribuir al desenvolupament del sector i dotar-lo d'eines perquè pugui esdevenir una xarxa de referència en l'àmbit cultural, creatiu i social.

# EL CAMP D'ESTUDI

## 3

### INTRODUCCIÓ: CONTEXT I MARC LEGAL

#### 3.1.

La música en viu a la ciutat de Barcelona es regeix segons el marc legal determinat per la Llei 11/2009, del 6 de juliol, de regulació administrativa dels espectacles públics i les activitats recreatives, coneguda com la *Llei d'Espectacle*. Es tracta d'un decret llei que regula i classifica els espais i determina les obligacions i drets dels titulars i dels usuaris d'aquests establiments, com a espais de pública concurrència, ja sigui en situacions on els espectacles musicals siguin una activitat estable o extraordinària. També deroga l'antiga Llei de la policia de l'espectacle, les activitats recreatives i els establiments públics de 1990, amb la intenció d'adaptar la legislació als nous temps. Si bé és cert que la nova llei ofereix escenaris més flexibles —com ara la possibilitat que en establiments de restauració pugui haver-hi música en directe— el seu to continua sent regulador i restrictiu, i considera l'activitat musical com una “activitat recreativa”, al mateix nivell que les sales de joc o els prostíbuls.



Per a aquest estudi, ens centrarem només en la detecció de l'activitat musical en directe —en format acústic, semiacústic o amplificat— estable — o amb voluntat de ser-ho— en espais com ara bars musicals i sales de concerts que, segons aquesta llei, respondrien a la definició següent: “establiments oberts al públic i fixos: els locals tancats, permanents no desmuntables, coberts totalment o parcialment, que estan establerts en edificacions independents o agrupades amb altres que siguin inseparables del sòl sobre el qual es construeixen.” A més a més, aquests espais combinen aquesta oferta musical en directe amb la seva condició d'espais de restauració i/o de begudes.

A l'Annex I de la Llei, s'hi detalla un “catàleg dels espectacles públics, les activitats recreatives i els establiments i espais oberts al públic (...) amb finalitat d'oci, d'entreteniment o de diversió”. Entre ells, l'espectacle musical és definit de la manera següent en l'apartat II, secció d: “espectacles musicals: consisteixen en l'execució o representació en directe d'obres o composicions musicals, mitjançant la utilització, aïlladament o conjuntament, d'instruments musicals o de música gravada i tramesa per mitjans mecànics o de la veu humana a càrrec de cantants, actors i actrius o executants, siguin o no professionals”. Aquestes activitats musicals, en tant que “activitats recreatives”, “són les que es realitzen en locals que disposen d'ambientació musical, amb la possibilitat d'oferir música en directe, de realitzar espectacles públics musicals, de ballar o no, i de disposar d'un servei complementari de menjar i beguda”. Aquests locals es classifiquen en:

- bar musical
- restaurant musical
- discoteca
- sala de ball
- sala de festes amb espectacle
- sala de concert
- discoteca de joventut
- karaoke
- Sales de festes amb espectacle i concerts d'infància i joventut
- cafè teatre i cafè concert
- altres establiments de règim especial

De la mateixa manera, la llei també fa una catalogació de les activitats de restauració —“aquelles que es realitzen en locals que tenen per objecte oferir menjar i begudes al públic assistent per ser consumits en el mateix establiment”—, catalogades en restaurant, bar, restaurant bar i saló de banquets. I recull el comentari següent, que fa referència a les activitats musicals que poden tenir-hi lloc: “en les activitats d'aquest apartat, se n'hi poden realitzar d'altres de complementàries amb música de fons ambiental, de ball i altres actuacions en directe, sempre que el local compleixi les condicions de seguretat i d'insonorització, i estigui degudament autoritzat. Aquesta activitat es pot dur a terme en un local tancat o en espais a l'aire lliure.”

Tant la classificació dels espais que acullen activitats musicals en viu com els locals de restauració estan també contemplats en la Classificació catalana d'activitats econòmiques 2009 (Adaptació de la CNAE-2009), publicat per l'Institut d'Estadística de Catalunya<sup>2</sup>. Malauradament, no existeix un cens de llicències d'activitat general a la ciutat de Barcelona que permeti conèixer el nombre de llicències que actualment estan actives i inactives de cadascuna de les categories. Només alguns districtes, com ara el de Gràcia, que han hagut de fer un treball intens d'ordenament del seu territori per a l'elaboració de nous plans d'usos, disposen d'aquesta informació. Si cada districte pogués disposar d'aquest cens, hauria estat de gran utilitat en l'elaboració d'aquest informe.

A l'article 13, la llei també preveu que les competències “d'inspecció i sanció dels establiments oberts al públic, els espectacles públics i les activitats recreatives sotmesos a llicència municipal” puguin ser assumides pels ajuntaments que així ho sollicitin, sempre que acreditin “la capacitat de gestió tècnica suficient” a través dels mitjans tècnics i personals següents:

- ~ Un cos de policia municipal amb un mínim de vint agents.
- ~ Un lletrat o una lletrada municipal, amb estatut funcionarial, amb capacitat per instruir expedients sancionadors.

<sup>2</sup> <https://www.idescat.cat/cat/idescat/publicacions/catalog/pdfdocs/ccae2009.pdf>

~ Personal propi amb la titulació d'enginyer o tècnic superior adient i amb l'habilitació professional corresponent, o disposar d'entitats de control, per fer controls i informes tècnics sobre l'estructura dels locals, sorolls i vibracions, i també els aparells tècnics per fer els amidaments i les comprovacions previstos.

El text, però, no preveu que cap tècnic de cultura o alguna figura similar pugui participar en aquesta “gestió tècnica” i aporti un punt de vista alternatiu en una possible situació de conflicte. Tanmateix, la Comissió d'Espectacles Públics i d'Activitats Recreatives que, segons el decret llei, s'ha de reunir un cop a l'any, tampoc sembla que tingui funcions més enllà de les sancionadores o administratives. De fet, en la mateixa definició d'*espectacle públic* no s'hi recull el possible valor social i cultural que pugui tenir aquella activitat.

18 Paradoxalment, a la Llei 10/1990 sobre la policia de l'espectacle, les activitats recreatives i els establiments públics —precursora de l'actual i, aparentment, molt més restrictiva—, recollia una classificació d' “activitats culturals i socials” que a la vigent Llei de l'Espectacle ja no consta. Sota la definició d'“activitats culturals i socials relacionades amb el foment i l'intercanvi de coneixements i de les relacions humanes”, hi constaven: a) exposicions, museus i altres similars; b) conferències o congressos; c) festes populars; d) festes tradicionals. No obstant això, la música brillava per la seva absència.

Barcelona assumeix les competències d'inspecció i sanció abans detallades des del 2010, en concret, des de l'acord del ple municipal del 29 de gener de 2010; poders que, també, es regeixen per la normativa mediambiental de l'Ordenança de Medi Ambient (OMA). Aquesta capacitat sancionadora contribueix al fet que, tal com consta en algunes de les opinions rebudes durant l'elaboració d'aquest informe, el consistori tingui una imatge d'institució sancionadora —moltes vegades a través de les inspeccions i les accions de la Guàrdia Urbana— i no pas protectora de la cultura musical.

Un dels articles del text jurídic que aixequen més polèmica és el 38, on es regula l'“ocupació de la via pública”. Diu així: “les persones titulars dels establiments oberts al públic i les organitzadores d'espectacles i activitats recreatives

hand'adoptar mesures per prevenir aglomeracions de persones que ocupin la via pública amb motiu de l'accés o la sortida d'aquests”, especialment els espais amb aforaments autoritzats superiors de 150 persones. Aquesta obligatorietat i la manca de recursos per controlar el que succeeix en l'espai públic és una de les queixes més recurrents dels titulars dels espais.

Per un coneixement més profund sobre el marc jurídic que envolta l'activitat de la música en viu, l'*Estudi sobre les normatives aplicables a les activitats culturals de música en viu d'iniciativa privada en l'àmbit municipal de Barcelona i mesures de canvi enfocades al foment d'aquestes activitats*, de l'advocada Patricia Vila (2016)<sup>3</sup>, aporta informació molt més exhaustiva i precisa sobre aquests aspectes legals.

## DEFINICIÓ I CARACTERÍSTIQUES

19

### 3.2.

Aquest informe s'ha basat en un camp d'estudi de 101 espais de Barcelona de titularitat privada on té lloc la música en directe en tot tipus de formats i condicions, i s'ha buscat que tots els estils musicals hi tinguin representació. Aquest llistat d'espais ha anat adquirint diverses formes i dimensions durant els mesos en què ha durat l'elaboració de l'estudi: algunes sales han deixat de programar i n'han aparegut d'altres, cosa que demostra que és un sector constantment molt fluctuant i complicat d'apamar de manera definitòria. Per aquest motiu, s'ha afegit un apartat on s'han incorporat els espais que per qüestions de temps i pràctiques no han pogut formar part de les anàlisis valoratives, del recull de dades ni de l'estudi tècnic amb la intenció de tenir una percepció més real de la quantitat d'espais que, actualment, programen de manera regular música en directe. Aquesta quantitat total, en el moment de l'entrega d'aquest estudi, era

3 [http://www.bcn.cat/cultura/docs/ESTUDI\\_JURIDIC\\_MUSICA\\_EN\\_VIU.pdf](http://www.bcn.cat/cultura/docs/ESTUDI_JURIDIC_MUSICA_EN_VIU.pdf)

de 114, cosa que fa albirar un parc d'espais que es podria moure dins d'una forquilla d'entre 120 i 130 espais —aquestes xifren inclouen els tablaos flamencs per a turistes contemplats en el punt 8.4.

En aquest estudi, només s'hi han contemplat els espais que acullen programacions de manera intencionadament regular de, com a mínim, deu o onze concerts a l'any, és a dir, amb una regularitat aproximada d'un concert mensual —la majoria de sales contactades disminueixen o eliminen la seva programació musical durant els mesos de juliol i agost, com a descans. Per tant, no s'han tingut en compte espais que ja no programen de manera regular, però que encara compleixen les condicions per a l'acolliment d'actuacions en viu, com pot ser l'emblemàtic Teatre Llantíol —amb llicència de cafè teatre—, que continua disponible per a espai en règim de lloguer. També, cal apuntar que, entre les dades recollides, hi consta la previsió de concerts per a aquest 2017 amb la intenció que fos una demostració d'aquesta intenció d'estabilitat, però, a causa de la poca estabilitat del sector, aquesta dada cal considerar-la només una referència de la seva voluntat de dur a terme una activitat regular. De fet, durant l'elaboració de l'estudi, alguns dels espais han hagut de cessar la programació musical per diversos motius i, per tant, ja no podran complir amb la pròpia previsió.

D'aquest barem, n'ha resultat un camp d'estudi molt extens i eclèctic, on no totes les programacions tenen el mateix valor cultural ni tenen el mateix paper vehicular dins de l'entorn més proper, el barri o la ciutat. En aquest estudi, hi trobem espais que s'han convertit en clau per a col·lectius musicals concrets, com ara el Craft Bcn —establiment important dins del circuit de blues—, i, també, espais destinats exclusivament als turistes, on gairebé mai assisteixen els barcelonins —com ara les actuacions del Hard Rock Cafè o els tablaos flamencs—, però que, en canvi, donen oportunitats a músics amateurs o novells i a vegades ofereixen més garanties laborals als artistes que la resta de sales —el cas dels tablaos es recull de manera testimonial en el punt 8.4 per tal que es pugui tenir en consideració el volum d'actuacions en viu que acullen i el nombre de músics que mobilitzen; caldria, però, un estudi més a fons, per a determinar-ne l'impacte cultural i econòmic i les condicions de treball dels seus professionals.

L'elaboració del llistat de sales que ha esdevingut el cos d'estudi s'ha dut a terme a través de diverses vies de recerca:

~ **Les xarxes socials:** recerca de sales a través d'esdeveniments penjats a Facebook, pàgines webs dels establiments, murs personals de músics en actiu, aficionats, grups de gèneres musicals, etc. Moltes sales ja no tenen pàgina web i vehiculen tota la comunicació, principalment, a través de Facebook. En alguns casos, sobretot en els establiments més petits que no tenen infraestructura per tenir un bon pla de comunicació, l'activitat en viu no s'anuncia com a tal i només en queda constància gràcies als vídeos o comentaris dels propis clients.

~ **Llistat de sales barcelonines associades a l'Associació de Sales de Concerts de Catalunya (ASACC)**

~ **Entrevistes personals i consultes** amb agents coneixedors de l'activitat musical i empresarial de la ciutat i d'alguns dels circuits específics en funció del gènere musical:

- Ferran Fages (guitarrista, música experimental)
- Albert Bover (pianista jazz, professor de l'Esmuc)
- Roger Illa (pianista, música clàssica)
- Marçal Lladó (programador pop-rock independent, segell discogràfic Bankrobber)
- Joan Ventosa (periodista de blues, Bad Music Blues, Societat de Blues de Barcelona)
- Pedro Strukelj (músiques llatinoamericanes, Casa Amèrica, Pájaros)
- Martí Farré (periodista especialitzat en jazz)

A més a més, he comptat amb l'**assessorament i l'ajuda** a l'elaboració d'alguns dels continguts de:

- Genís Bou i Albert Costa (saxofonistes de jazz, membre del sindicat SMAC! - Sindicat de Músics Activistes de Catalunya)
- Carmen Zapata (gerent ASACC)
- Mario Pié Jahn (advocat)
- Guillem Arnedo (bateria de jazz, president AMJM)
- Anna Veiga (gerent AMJM)
- Personal de l'Arxiu Municipal del Districte de Gràcia
- Secretaria Tècnica de l'Institut de Cultura de Barcelona

# MÈTODE DE TREBALL: OBTENCIÓ DE LA INFORMACIÓ

## 4

22

23 El contacte amb cadascun d'aquests espais s'ha intentat fer sobretot per telèfon o de manera presencial per tal de facilitar l'obtenció de dades sensibles com ara l'aforament, la llicència de l'espai i els acords econòmics als quals se sol arribar amb els músics. Sempre s'ha usat el correu electrònic per fer la primera presa de contacte i només s'ha optat per continuar per aquesta via en els casos on hi havia una relació de confiança amb el responsable de cada espai o si l'interlocutor ha preferit no respondre les preguntes per telèfon.

En alguns casos, però, la comunicació amb la persona responsable no ha estat fàcil i algunes dades s'han aconseguit a través del seu web oficial o de les xarxes socials. Per tant, algunes informacions no han pogut ser del tot contrastades. Tot i així, s'ha optat per tenir-les en compte per tal de treballar amb estadístiques que comprenguessin el màxim de sales possibles. Les possibles imprecisions d'aquest estudi són una mostra de la dificultat a l'hora de fer anàlisis fonamentades amb xifres o dades definitives.

## INFORMACIÓ SOL·LICITADA

### 4.1.

De cadascun d'aquests espais, se n'ha intentat recollir la informació següent:

- nom sala
- contacte
- data inici de les activitats de música en viu
- aforament
- tipus de llicència
- si hi ha accés per a minusvàlids
- núm. de concerts realitzats el 2016
- núm. de concerts previstos 2017
- tipus de música habitual programada
- responsable de la programació musical (pròpia de la sala o programador extern)
- horari habitual dels concerts
- si hi ha equip de pa, microfonia, etc.
- si hi ha limitador de db's
- si hi ha *backline* propi
- si hi ha escenari
- si ha patit reformes importants
- informació sobre el tracte econòmic amb els músics i venda d'entrades
- relació amb l'entorn, el veïnat i elements d'inquietud o preocupació en relació amb l'activitat de l'establiment

24

Cal remarcar que no s'ha pogut obtenir exactament la mateixa informació de cada espai, ja que el fet de facilitar o no les dades quedava a discreció de la persona responsable de cada sala. En qualsevol cas, l'objectiu de recollir tota aquesta informació ha estat fer-ne una anàlisi estadística i, en aquest treball, només s'hi presenten dades agrupades dels establiments estudiats.

## INFORMACIO VALORATIVA I DE CONDICIONS LABORALS

### 4.2.

Aquest estudi també ha volgut recollir la valoració dels músics, conèixer més a fons l'experiència quan exerceixen la seva professió i les condicions laborals amb què treballen. Per aconseguir-ho s'ha comptat amb la col·laboració de dos col·lectius: l'Associació de Músics de Jazz i Música moderna (AMJM) i el recent sindicat de músics SMAC!. Les dues entitats han enviat una enquesta anònima als seus socis en les quals havien de valorar els aspectes següents de cada espai:

- ~ condicions tècniques (valoració de l'1 al 10, sent 10 la màxima puntuació positiva)
- ~ tracte rebut i experiència (valoració de l'1 al 10, sent 10 la màxima puntuació positiva )
- ~ Forma de contracte (a escollir entre):
  - taquilla
  - taquilla inversa
  - efectiu fix
  - contracte mercantil
  - contracte laboral
- ~ Forma de pagament (a escollir entre):
  - amb factura
  - sense factura
  - amb nòmina

25

El formulari de l'enquesta es pot consultar en línia:  
<https://goo.gl/forms/hBYmSVZF5fxSQDsv1>

## RESULTAT DE L'ESTUDI

### 4.3.

De tots els 101 espais contactats, 58 n'han facilitat les dades mitjançant converses telefòniques —la durada mitjana de les converses ha estat de vint min—, 14 van volgut fer-ho només a través del correu electrònic, 2 mitjançant una visita personal, 6 no han volgut participar en l'estudi o han facilitat molt poques dades, i en 21 ocasions no ha estat possible la comunicació —per varis motius— i s'han obtingut les dades a través de fonts alternatives.

Pel que fa a l'enquesta enviada als músics, dels 300 socis de l'AMJM, l'han contestat 13 socis, i dels 70 que formen part de l'SMACI<sup>4</sup>, 10.

26

## ESTAT ACTUAL DE LES SALES

### 5

La situació de la música en viu en espais de titularitat privada és singular. De la gran majoria dels casos, arran dels comentaris dels seus titulars, se n'extreu la conclusió que la programació musical no és considerada una línia de negoci o, almenys, la línia de negoci principal. En general, es percep que és una activitat deficitària que es manté perquè es considera una acció de promoció o per tal d'afegir interès al negoci de la restauració, o com a element que dóna coherència al tipus d'iniciativa empresarial.

27

Alguns titulars s'han mostrat reticents a participar en aquest estudi perquè en cap cas volien que el seu establiment pogués ser considerat una “sala de concerts”, sinó que prefereixen que se'ls vegi més aviat com un espai de restauració que ofereix música en directe als seus clients —aquesta percepció de “no línia de negoci” s'acompanya normalment amb pagaments en efectiu i sense factura als músics. Els espais que, pel contrari, sí que es consideren sales de concerts també reconeixen que és una activitat deficitària que sol compensar-se amb els ingressos de discoteca. No hi ha dades generals sobre quin tan per cert dels ingressos d'una sala prové dels concerts i quin de la discoteca, tot i que Alberto Guijarro, de la Sala Apolo, apuntava en una entrevista de 2007<sup>5</sup> que els concerts suposaven el 20 % de la facturació i la discoteca, el 80%.

4 En el moment de fer aquest informe el sindicat SMACI encara es trobava en procés de formalització i estava esperant rebre el CIF definitiu com a entitat.

5 <http://www.nativa.cat/2007/03/article-musica-en-viu-ecosistema-en-crisi>

Des de l'ASACC també es vol cridar l'atenció del fet que, a més a més de deficitària, és una activitat infravencionada, a diferència de molts països europeus. Segons dades de l'entitat, la inversió que l'ICEC<sup>6</sup> destina a la música en viu de caràcter professional, per repartir entre sales, cicles i festivals catalans, és de poc més d'un milió d'euros anual. Això es tradueix en què només un 2 % de l'activitat de les sales és subvencionada, en contra del 42 % de mitjana subvencionada a escala europea. El cas paradigmàtic és França, on l'activitat de les sales de titularitat privada és finançada amb diners públics en un 60 %<sup>7</sup>, ja que se les considera part de l'engranatge educatiu francès.

D'altra banda, existeix una percepció general que els espais han fet un esforç per condicionar l'espai a la normativa i insonoritzar-lo adequadament segons les normatives mediambientals. Altres espais no han vist necessari fer reformes d'insonorització perquè les característiques del local fan que, segons ells, no generin molèsties. Sigui com sigui, els titulars transmeten de manera rotunda que inverteixen molta energia a tenir cura de l'entorn i a comunicar-se de manera fluida i conciliadora amb el veïnat, com a forma de mesura preventiva per evitar tancaments inesperats per denúncies per soroll al carrer. Se senten desprotegits davant de la normativa. Tot i això, el sentiment generalitzat d'inquietud existeix, sobretot, per la complexitat que suposa aquesta gestió, especialment, en zones de gran saturació turística, activitat nocturna i amb canvis constants entre el veïnat.

28

6 Dades exposades per Lluís Torrents, president de l'ASACC, a l'article "Redistribució de la inversió pública" dins l'Anuari de la Música 2017.

7 Dades de l'informe publicat per la xarxa europea d'organitzacions de sales de concerts Live DMA 2015: <https://www.live-dma.eu/activity-reports>

# ESPAIS I ESTADÍSTIQUES

6



# TAULA I

## LLISTAT GENERAL ESPAIS

### DE MÚSICA EN VIU

#### 6.1.

Aquesta és la relació d'espais que han servit de camp d'estudi per al gruix de les estadístiques contingudes en aquest estudi.

32

- |  |   |                           |
|--|---|---------------------------|
| 1. 23Robadors  | 18. Ateneu Popular<br>9 Barris -Teatre  | 37. City Hall             |
| 2. Absenta del Raval                                   | 19. Balius Bar                          | 38. Club Cronopios        |
| 3. Acustic Music Bar                                   | 20. Bar Continental                     | 39. Cockteleria Milano    |
| 4. Aguanilé Cocktail Bar                               | 21. Bar Pastis                          | 40. Craft Barcelona       |
| 5. Alfa Bar  | 22. Barts                               | 41. Crater Lab            |
| 6. Almodo2Bar  | 23. Barts Club                          | 42. Dio Bar               |
| 7. AlmodoBar   | 24. BeGood                              | 43. Discoteca Q Pedralbes |
| 8. Antic Forn de Vallcarca -<br>Associació ECOS        | 25. Big Bang                            | 44. El Bombón             |
| 9. Antiga Fàbrica Estrella<br>Damm – Sala de Màquines  | 26. Bikini                              | 45. El Colleccionista     |
| 10. Apolo  | 27. Bodega Saltó                        | 46. El Foro               |
| 11. Artte  | 28. Bóveda                              | 47. El Medi               |
| 12. Associació Freedonia                               | 29. Caelum                              | 48. El Molino –Teatre     |
| 13. Associació La Miranda                              | 30. CaixaForum – Auditori               | 49. El Paraigua           |
| 14. Astrolabi  | 31. CaixaForum – Pati Anglès            | 50. El Pumarejo           |
| 15. Ateneu Barcelonès - Sala<br>d'actes Oriol Bohigues | 32. CaixaForum – Vestívol               | 51. El Sortidor           |
| 16. Ateneu l'Harmonia – Sala<br>Joe Forga              | 33. Cal marino                          | 52. Espai Ku              |
| 17. Ateneu Popular<br>9 Barris - Bar                   | 34. Cara B                              | 53. Euskal Etxea          |
|  | 35. Casino de l'Aliança<br>de Poble Nou | 54. Guzzo                 |
|  | 36. Ceferino                            | 55. Hard Rock café        |
|  |   | 56. Harlem Jazz Club      |

33

- |                          |                                     |                            |
|--------------------------|-------------------------------------|----------------------------|
| 57. Heliogàbal           | 73. Lluïsos d'Horta                 | 88. Rocksound              |
| 58. Hi Jauh USB?         | 74. Luz de Gas                      | 89. Ronda Barcelona        |
| 59. Honky Tonk Blues Bar | 75. Màgic                           | 90. Ruta 66 Sant Andreu    |
| 60. Jam Circus           | 76. Marula Cafè                     | 91. Sala Fizz              |
| 61. Jamboree             | 77. Monasterio                      | 92. Sala Hiroshima         |
| 62. Jazzman              | 78. New Underground                 | 93. Santísimo Agave        |
| 63. JazzPetit            | 79. Nota 79                         | 94. Serie B                |
| 64. JazzSi Club          | 80. Pergam Llibres                  | 95. Sidecar                |
| 65. Koitton Club         | 81. Plataforma                      | 96. Sinestesia Bar Musical |
| 66. Kosmo Bar            | 82. Poble Espanyol, Plaça<br>Major: | 97. Slow Barcelona         |
| 67. L'Ex-Designer        | 83. Razzmatazz                      | 98. Soda Acústic           |
| 68. La [2]               | 84. Razzmatazz2                     | 99. Tango                  |
| 69. La Iguana            | 85. Razzmatazz3                     | 100. Tarantos              |
| 70. La Rouge Raval       | 86. Reaper                          | 101. Tinta Roja            |
| 71. La Sonora de Gràcia  | 87. Regina Piano Bar                | 102. Upload                |
| 72. Les Enfants          |                                     |                            |

#### ALTRES ESPAIS:

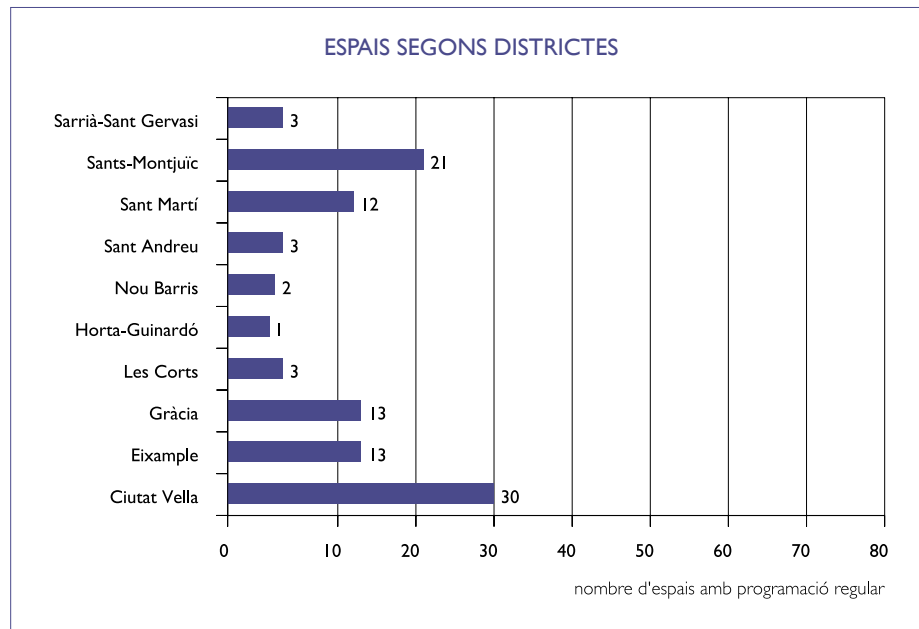
En aquest apartat, hi consten alguns espais que no han pogut formar part del gruix del camp d'estudi, ja sigui per qüestions de temps o perquè tenien una programació musical prou regular:

- |                    |                         |                   |
|--------------------|-------------------------|-------------------|
| 1. Bar Fórum       | 6. Serie B              | 11. Les Enfants   |
| 2. Pub KM          | 7. Sala Beckett - bar   | 12. La Nau        |
| 3. Brujas Bar      | 8. Aromes Cafè          | 13. Nou Pipa Club |
| 4. Bar Lips        | 9. Margarita Blue       |                   |
| 5. Ronda Barcelona | 10. Galeria d'Art Mutuo |                   |

## TAULA 2 ESPAIS DE MÚSICA EN VIU PER DISTRICTES I BARRIS

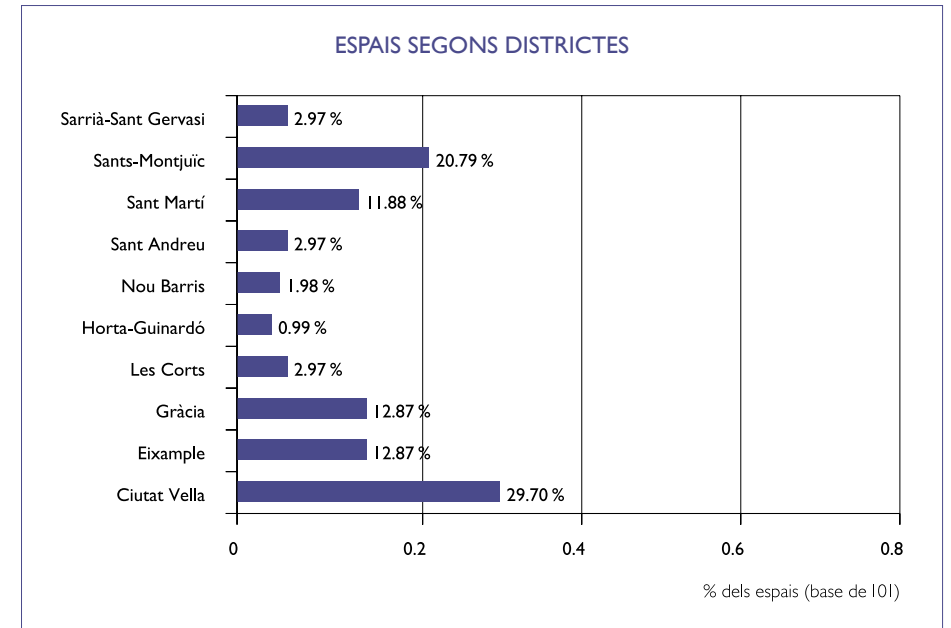
6.2.

Per fer aquest estudi s'han comptabilitzat 101 espais que es reparteixen de la manera següent al llarg dels deu districtes de la ciutat de Barcelona:



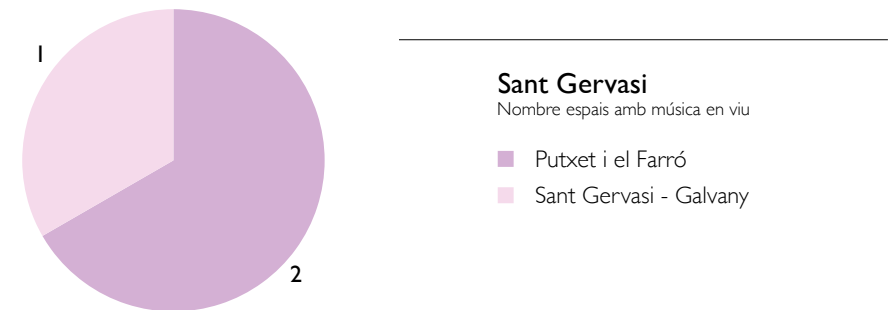
34

Les dades mostren que Ciutat Vella i Sants-Montjuïc són els districtes que més densitat de música en viu tenen, seguits per Gràcia, Eixample i Sant Martí. Si traduïm les xifres en percentatges, Ciutat Vella acolliria gairebé el 30% de les actuacions en viu a la ciutat en espais de titularitat privada:

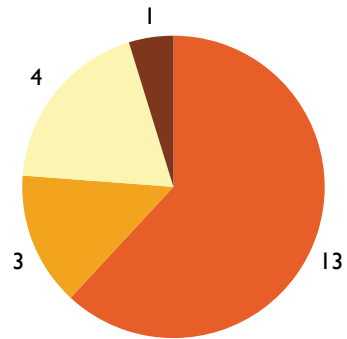


35

A continuació, revisarem la distribució dels espais segons els barris:



DISTRIBUCIÓ DELS ESPAIS SEGONS ELS BARRIS

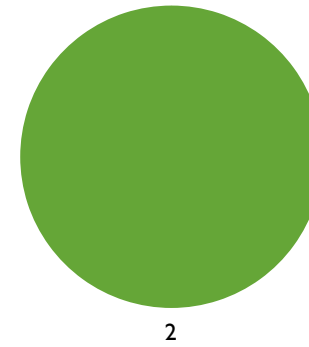


**Sants-Montjuïc**

Nombre espais amb música en viu

- Poble Sec
- Font de la Guatlla
- Sants
- Hostafrancs

DISTRIBUCIÓ DELS ESPAIS SEGONS ELS BARRIS

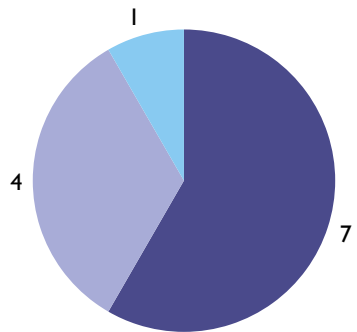


**Nou Barris**

Nombre espais amb música en viu

- Trinitat Nova
- Roquetes

36

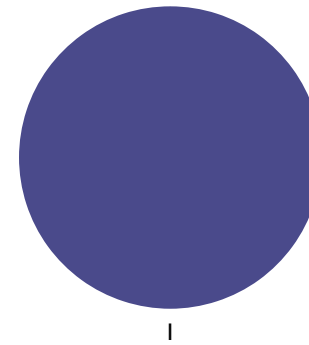


**Sant Martí**

Nombre espais amb música en viu

- Parc i la Llacuna del Poblenou
- Poble Nou
- Vila Olímpica

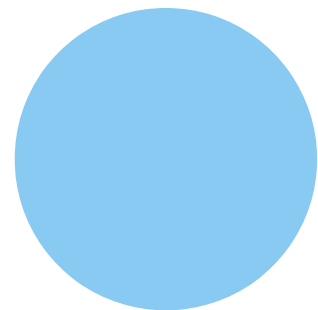
37



**Horta- Guinardó**

Nombre espais amb música en viu

- Horta
- Guinardó
- El Carmel

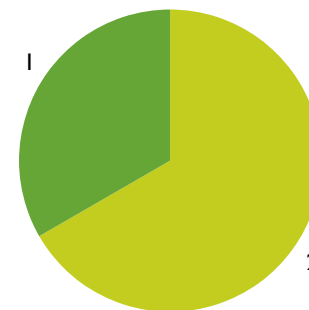


**Sant Andreu**

Nombre espais amb música en viu

- Sant Andreu
- Navas

3



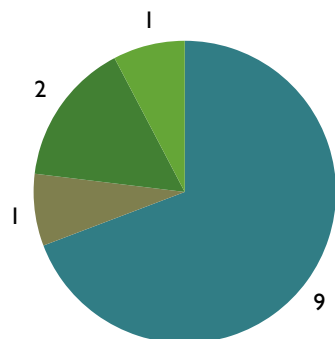
**Les Corts**

Nombre espais amb música en viu

- Les Corts
- Pedralbes

2

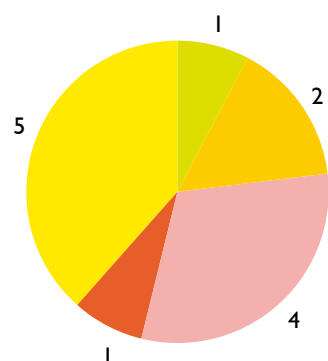
## DISTRIBUCIÓ DELS ESPAIS SEGONS ELS BARRIS



### Gràcia

Nombre espais amb música en viu

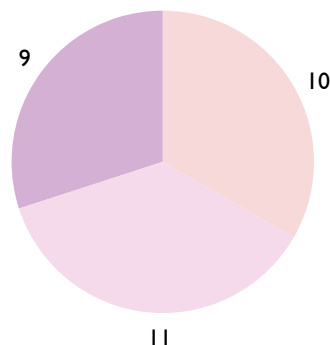
- Vila de Gràcia
- Camp d'en Grassot i Gràcia Nova
- Vallcarca i els Penitents
- La Salut



### Eixample

Nombre espais amb música en viu

- Antiga Esquerra de l'Eixample
- Sagrada Família
- Dreta de l'Eixample
- Sant Antoni
- Nova Esquerra de l'Eixample



### Ciutat Vella

Nombre espais amb música en viu

- El Raval
- Barri Gòtic
- Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera

## TAULA 3 ESPAIS DE MÚSICA EN VIU SEGONS AFORAMENT I DISTRICTE

6.3.

Una classificació basada en l'apartat VII de l'Annex II de la Llei 2009 de l'espectacle que classifica els espais en funció d'aquest aforament:

- a. De baix aforament, quan no supera les 150 persones.
- b. D'aforament mitjà, quan és de 151 a 500 persones.
- c. D'aforament alt, quan és de 501 a 1.000 persones.
- d. D'aforament molt alt, quan supera les 1.000 persones.

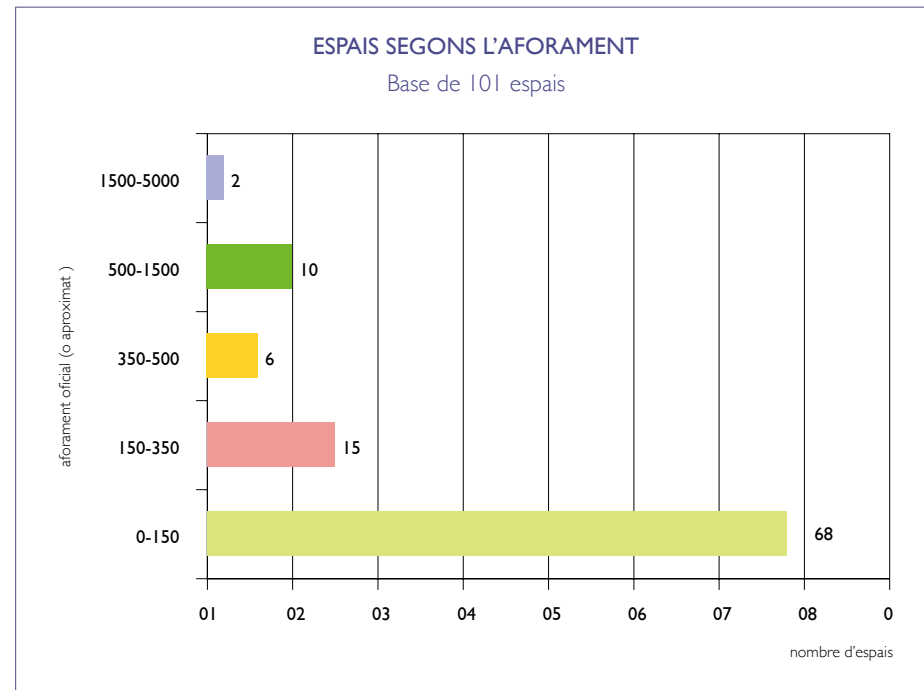
39 Per a aquest estudi, s'ha afegit una nova categoria intermèdia: de 350 a 500, basada en la capacitat de convocatòria de l'escena local i també en el tipus d'espais disponibles a la ciutat de Barcelona que, d'alguna manera, sembla adaptar-se a la tipologia dels grups. Cal dir que el panorama musical dels darrers anys, on han desaparegut molts petits programadors, ha fet que l'escena sigui cada vegada més polaritzada i els mitjos aforaments de 350, 400, 500 siguin cada vegada menys rentables. Sales com ara Apolo i Bikini estan fent obres per adaptar-se a la nova situació i poder oferir més aforament o espais més flexibles i polivalents —cortines que escurcen l'aforament, etc.. Caldrà veure, però, com aquests canvis d'aforament poden condicionar l'accés dels grups més petits a públics més grans —a partir d'espais amb més de 500m<sup>2</sup>, la llei demana més mesures de seguretat (prevenció d'incendis, plans d'evacuació) i exigències estructurals<sup>8</sup>).

8 Cal recordar que estan subjectes a règim de Llicència les activitats regulades per la normativa sobre espectacles públics i activitats recreatives de bar musical, restaurant musical, discoteca, sala de ball, sala de festes amb espectacle, sala de concert, discoteques de joventut, karaoke, sales de festes amb espectacles d'infantesa i joventut i cafè teatre i cafè concert, si la superfície construïda és de > 500 m<sup>2</sup> o amb un aforament de més de 500 per-

sones. El control preventiu en matèria d'incendis sobre aquestes activitats s'integrarà en el tràmit de llicència corresponent. "Taula de classificació per a la identificació dels tràmits associats a la implantació d'activitats", de la Generalitat 2017: [https://canalempresa.gencat.cat/web/.content/oge/doc/Taula\\_de\\_classificacio\\_dactivitats\\_Llei\\_simplificacio.pdf](https://canalempresa.gencat.cat/web/.content/oge/doc/Taula_de_classificacio_dactivitats_Llei_simplificacio.pdf)

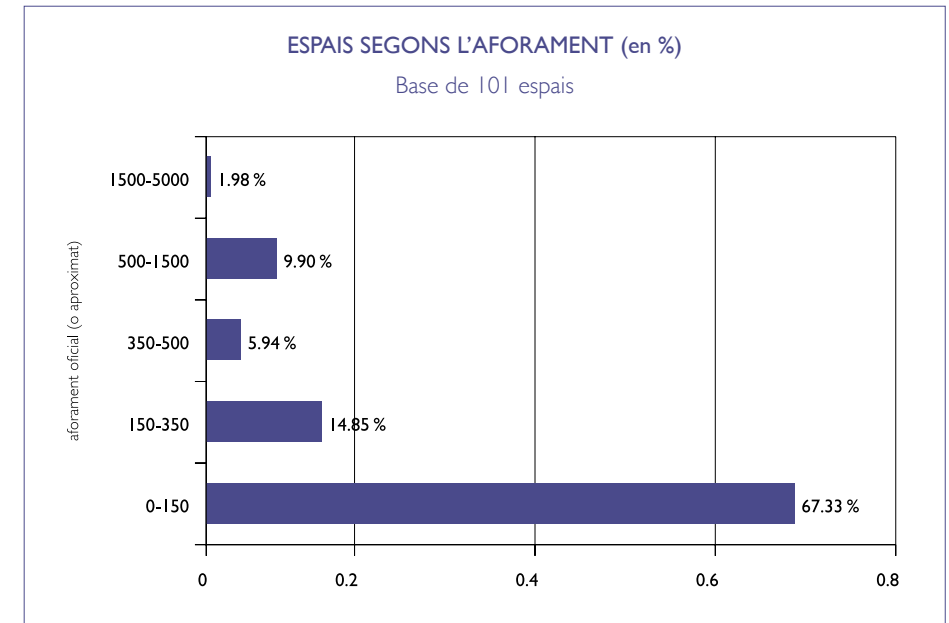
Per tant, aquesta taula es basa en la classificació següent:

- De fins a 150: que comprenen espais on toquen grups novells, underground, músiques minoritàries i de poca exigència de *rider tècnic*.
- De 150 a 350: espais que acullen grups mitjans que ja necessiten un escenari i certes condicions tècniques. Aquests espais intermedis permetrien a grups novells començar a donar el salt cap a audiències més grans.
- De 350 a 500: espais d'aforament mitjà.
- De 500 a 1.500: Per a grups grans.
- De 1.500 a 5.000: Aforaments per a grups de gran convocatòria; pas previ al macroconcert.

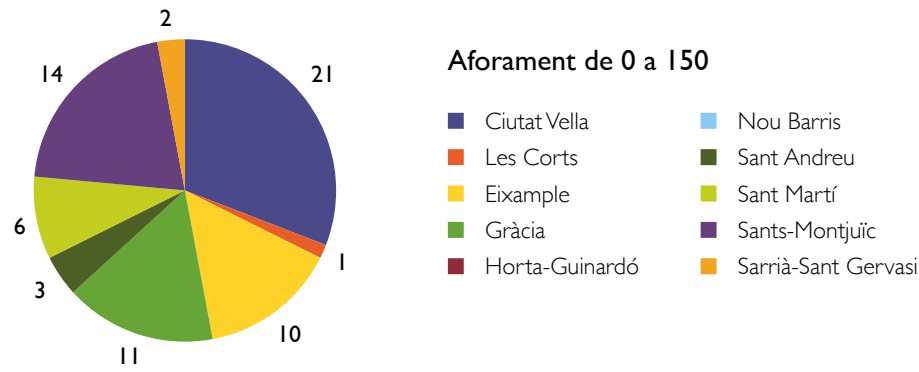


Els espais d'aforament més gran de 5.000 persones no apareixen en aquest estudi perquè tots els que actualment existeixen a la ciutat de Barcelona —Palau Sant Jordi Club, Palau Sant Jordi, Estadi Olímpic— són de titularitat pública.

Si traduïm aquestes dades en percentatges, se'n resulta la taula següent, en la qual es denota que el 67 % dels espais són de petit aforament:



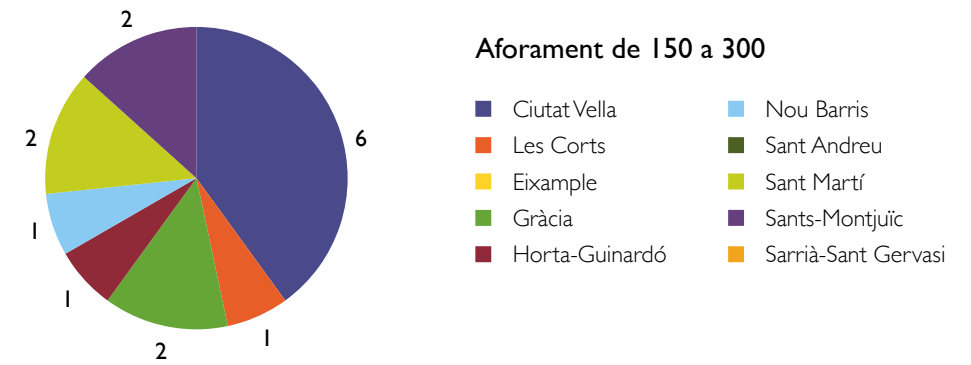
DISTRIBUCIÓ DE LES SALES PER DISTRICTES



**En percentatges:** Ciutat Vella: 30,88% / Les Corts: 1,47% / Eixample: 14,75% / Gràcia: 16,18% / Horta-Guinardó: 0% / Nou Barris: 0% / Sant Andreu: 4,41% / Sant Martí: 8,82% / Sants-Montjuïc: 20,59% / Sarrià-Sant Gervasi: 2,94%

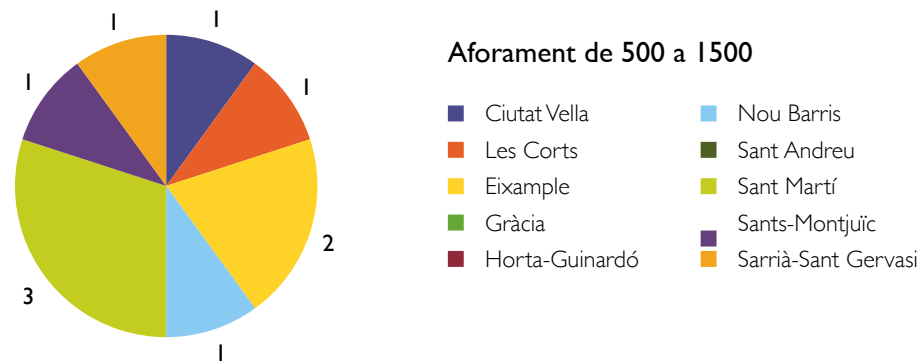
42

DISTRIBUCIÓ DE LES SALES PER DISTRICTES

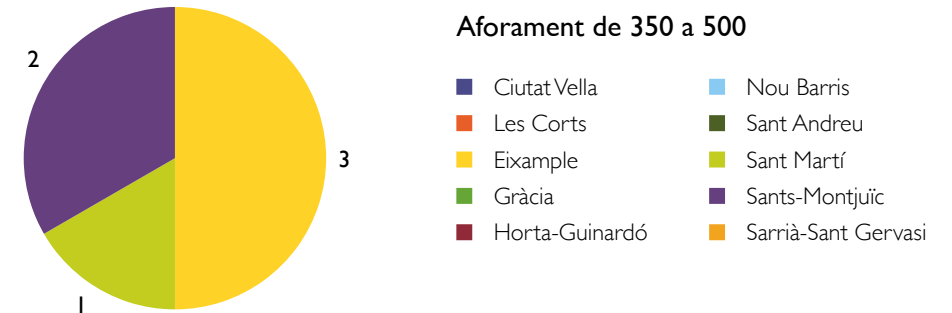


**En percentatges:** Ciutat Vella: 0% / Les Corts: 0% / Eixample: 50% / Gràcia: 0% / Horta-Guinardó: 0% / Nou Barris: 0% / Sant Andreu: 0% / Sant Martí: 16,67% / Sants-Montjuïc: 33,33% / Sarrià-Sant Gervasi: 0%

43

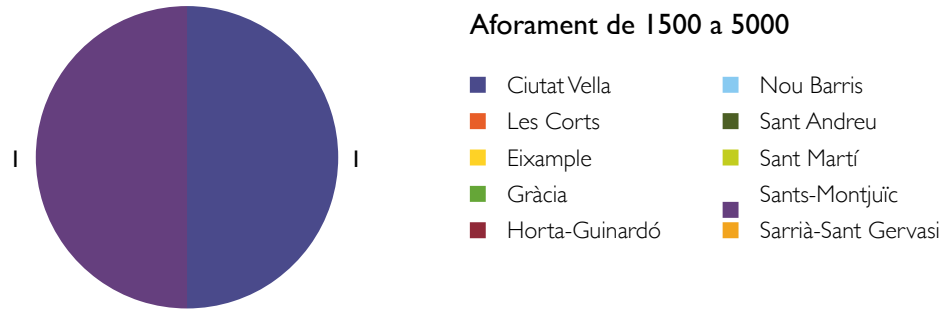


**En percentatges:** Ciutat Vella: 40% / Les Corts: 6,67% / Eixample: 0% / Gràcia: 13,13% / Horta-Guinardó: 6,67% / Nou Barris: 6,67% / Sant Andreu: 4,41% / Sant Martí: 13,33% / Sants-Montjuïc: 13,33% / Sarrià-Sant Gervasi: 0%



**En percentatges:** Ciutat Vella: 10% / Les Corts: 10% / Eixample: 20% / Gràcia: 0% / Horta-Guinardó: 0% / Nou Barris: 10% / Sant Andreu: 0% / Sant Martí: 30% / Sants-Montjuïc: 10% / Sarrià-Sant Gervasi: 10%

**TAULA 4  
ESPais SEGONS NOMBRE  
CONCERTS A L'ANY**

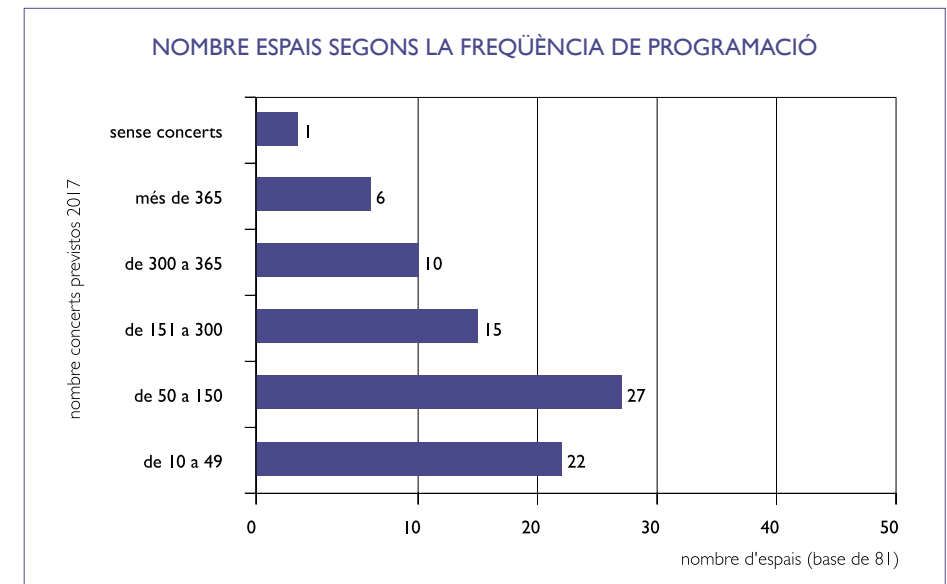


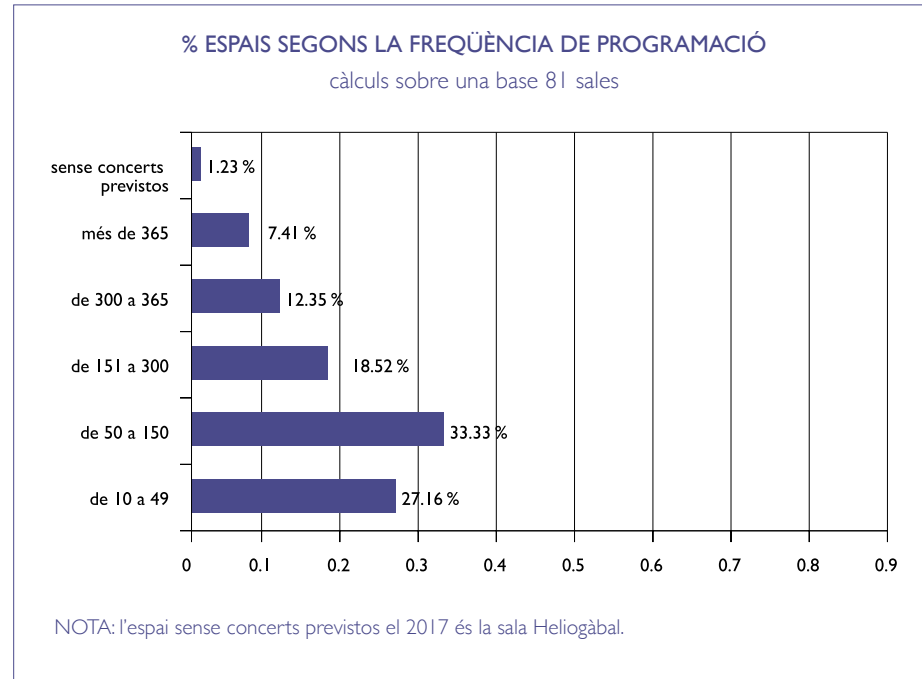
**En percentatges:** Ciutat Vella: 50% / Les Corts: 0% / Eixample: 0% / Gràcia: 0% / Horta-Guinardó: 0% / Nou Barris: 0% / Sant Andreu: 0% / Sant Martí: 0% / Sants-Montjuïc: 50% / Sarrià-Sant Gervasi: 0%

6.4.

Un bon índex per a la determinació de la implicació i la lluita dels espais per tal d'aconseguir programacions és el nombre de concerts que programen a l'any. Per fer aquestes estadístiques, s'ha usat la previsió que els espais tenen per a l'any 2017 segons la taula següent i sobre una base de la informació disponible de 81 sales —dels 20 espais restants no consten dades fiables:

- de 10 a 49 - regularitat no estable (1 - 3 al mes)
- de 50 a 150 - de com a mínim 1 concert a la setmana
- de 151 a 300 - de 3 concerts a 5 concerts a la setmana
- 300 - 365 - programació diària o gairebé diària
- més de 365 - programació diària 1 amb alguns dobles concerts diaris (canvi de grup i canvi de públic)





46

Les xifres, tot i que no s'han d'entendre com a definitòries —perquè en el moment en què es van recollir eren previsions—, semblen demostrar que més d'un 33 % de les sales opta per una programació d'entre un i tres concerts per setmana, i que un 27 % prefereix programar de manera més espaciada d'un a quatre concerts al mes. Aquestes xifres contrasten amb l'activitat gairebé diària —i amb diverses sessions al dia en alguns casos— del gairebé un 20 % de les sales.

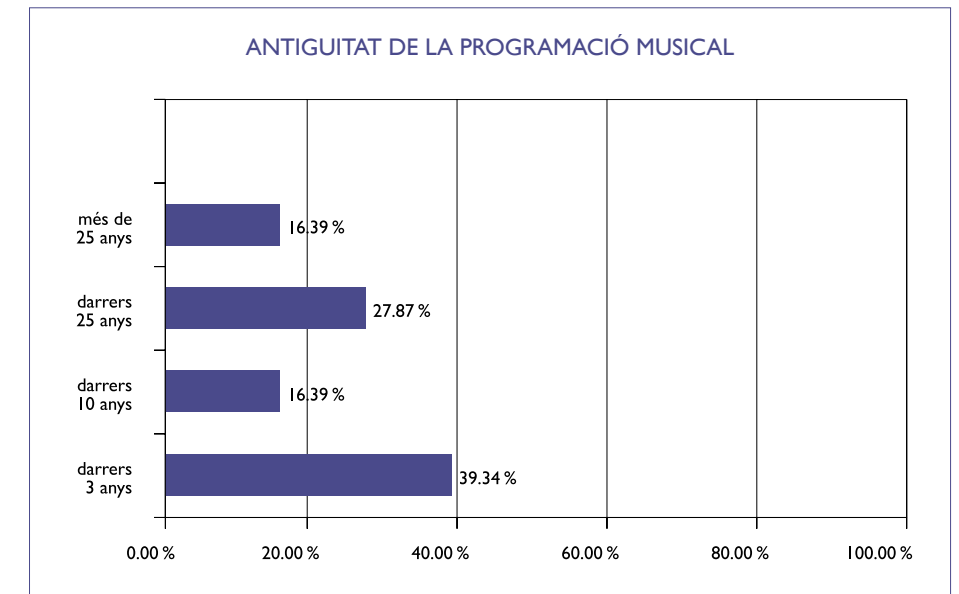
## TAULA 5 ESPAIS SEGONS L'ANTIGUITAT DE LA PROGRAMACIÓ REGULAR

6.5.

Entre les dades demanades a les sales, figura l'antiguitat de la programació regular amb la intenció de detectar quants espais s'han animat a programar música en viu amb voluntat estable en els darrers anys. Aquesta estadística s'ha extret d'una base de 61 sales, ja que de les 40 restants no s'han aconseguit reunir dades fiables sobre el moment en què van començar a programar música de manera regular.

Sense que sigui una dada amb una fiabilitat científica, se n'extreu que en els darrers tres anys, és a dir, des del 2014, hi ha hagut un repunt en la programació musical. Això indica que molts espais, en especial els espais amb llicència de bars musicals, s'han animat, en els últims anys, a incloure la música en directe a la seva oferta.

47





## TAULA 6 ESPAIS SEGONS L'ÚS DE LA MÚSICA EN VIU

### 6.6.

Com que no és possible fer una classificació dels espais segons la llicència d'activitat<sup>9</sup>, aquest estudi ha intentat ordenar els 101 espais en funció de la importància que té la programació de la música en viu en relació amb la seva activitat general. Aquesta classificació s'assimilaria bastant a la de les llicències d'activitat real que s'anomenen en cada apartat.

**GRUP A) espais en què la música —tant en directe com en reproducció mecànica— és una part important o determinant de l'oferta de l'establiment: bar musical, restaurant musical, discoteca, sala de ball, sala de festes amb espectacle, sala de concert, club privat amb espectacle i bar per a socis.**

Nombre d'espais: 62 (61 %)

**GRUP B) espais en què l'activitat principal és l'oferta i la preparació de menjars i begudes, però consideren la música com un aspecte complementari de l'establiment: bar, bars amb restauració mixta, restaurants, saló de banquets.**

Nombre d'espais: 22 (21 %)

**GRUP C) altres espais on la música és part d'una programació que inclou altres arts escèniques i activitats: casal cultural, ateneu, espais polivalents i altres formats.**

Nombre d'espais: 17 (18 %)

<sup>9</sup> No s'ha pogut contrastar si les llicències declarades es corresponen amb la categoria legal real, ja que això hagués comportat una comprovació administrativa llarga i complexa, fora de l'abast d'aquest estudi.

## ESPAIS SEGONS VALORACIÓ DELS MÚSICS

### 6.7.

A través de l'enquesta enviada als músics socis de l'AMJM i l'SMAC!, s'ha intentat recollir dades sobre la valoració dels espais segons la qualitat del seu equipament tècnic —material de microfonia, sistema de PA, etc.— i el tracte rebut. Com que els resultats no han estat prou significatius i en cap cas se'n poden extreure estadístiques fiables, aquest estudi només pot deixar constància d'alguna de les tendències a les quals aquestes dades apunten. Tanmateix, no serveixen per extreure'n conclusions definitòries.

Pel que fa a les valoracions tècniques, els espais amb un aforament de fins a 150 persones tendeixen a complir amb els mínims tècnics necessaris amb una mitjana de 5,1 punts —sobre un total de 10 punts. El tracte rebut, en canvi, obté gairebé 8 punts, cosa que podria indicar, en una valoració positiva de part dels músics, el tracte proper que proporcionen les sales d'aforaments petits i que intentaria compensar les mancances tècniques. Els espais amb capacitat per a més de 500 espectadors, i fins a 5000, obtenen més de 8 punts pel que fa a condicions tècniques, però, en canvi, baixen 1 punt respecte al tracte que ofereixen.

## ATENEUS, FOMENTS, CENTRES MORALS, ETC.

### 6.8.

L'estudi recull alguns espais que pertanyen a la Federació Catalana d'Ateneus, com ara els Lluïsos d'Horta. Val la pena recollir que dels 170 ateneus federats, 24 són a la ciutat de Barcelona, fet que suposa el 14% dels espais, la majoria d'ells equipats amb teatre —amb butaques— o espais polivalents on la música hi pot tenir cabuda. Segons un estudi propi, els ateneus catalans van programar 1.885 actuacions musicals el 2016, amb 190.736 assistents<sup>10</sup>. No hi ha dades de l'activitat concreta a Barcelona — si apliquéssim aquest 14% per establir-ne un percentatge, voldria dir que es van acollir 260 actuacions amb 26.703 espectadors).

50

## ESPAIS PER A TURISTES: ELS TABLAOS

### 6.9.

Els tablaos flamencos són una tradició a la ciutat de Barcelona. Ofereixen sessions de flamenc en llocs de cert encant o context emblemàtic dins d'una oferta que inclou també restaurant o degustació. En l'actualitat, hi ha una desena d'espais de flamenc dirigits, sobretot, a un públic estranger de pas a la ciutat, la majoria dels quals són de titularitat privada, però, també, hi ha espais públics, com és el cas del Palau de la Música, que ofereixen programació d'aquest tipus.

<sup>10</sup> <http://www.ateneus.cat/wp-content/uploads/Anuari-FAC-2016-bx-1.pdf>

No s'han inclòs en aquest apartat els espais Los Tarantos, Museu Europeu d'Art Modern, Palau Dalmaes i City Hall, ja que ofereixen més oferta musical que la flamenca i mobilitzen més varietat de públic. Los Tarantos programa soul i funk puntualment; City Hall té una ampla programació de música electrònica; el Palau Dalmaes, música lírica; i el Museu Europeu d'Art Modern, clàssica, blues i rhythm-and-blues —tenen piano de cua. Tampoc s'ha comptabilitzat l'oferta privada que plataformes com AirBnB o similars ofereixen als turistes i usuaris.

Els vuit espais detallats a continuació sumen més de 6.000 concerts a l'any. Si els afegíssim al total dels concerts duts a terme en les 101 sales de l'estudi

—que sumarien més de 9.000 concerts a l'any durant el 2016— representarien gairebé el 40% de les actuacions efectuades a Barcelona —en total, 15.000 a l'any. Un estudi més a fons podria determinar amb exactitud l'impacte econòmic i el nombre de músics professionals que mobilitzen. En alguns espectacles, hi estan implicats fins a quinze músics i ballarins a cada sessió.

51

Aquests espais estan situats a Ciutat Vella —amb 4 establiments, és a dir, el 44,4% dels tablaos—, l'Eixample — amb 4, i el 44,44%, entre els quals, 3 a l'Esquerra i 1 a la dreta, prop de la zona de Sagrada Família— i Sants-Montjuïc —amb 1 espai, el 11,11%.

# CONDICIONANTS LEGALS DE L'ACTIVITAT MÚSICAL

7

52

53

A banda de les circumstàncies tècniques, aquest estudi també ha volgut recollir les condicions en les quals els músics porten a terme les actuacions en directe. A través de converses mantingudes amb l'Associació de Músics de Música Moderna i Jazz (AMJM) i enquestes enviades tant als seus socis com als del Sindicat de Músics Activistes de Catalunya (SMAC!), s'han recollit dades de la manera com els músics exerceixen la seva feina i les seves reivindicacions. Cal afegir que, tanmateix, reconeixen que aquestes proclames no sempre són aplicables en tots els casos ni en tots els concerts. La difusió, però, i el coneixement de manuals de bones pràctiques entre les sales, promotors i els mateixos músics, ajudaria a evitar que, davant del dubte i del desconeixement del funcionament de la contractació, s'opti pel pagament en efectiu i en negre.

## SITUACIÓ LABORAL DELS MÚSICS

### 7.1.

L'enquesta enviada als socis de l'AMJM i l'SMAC! ha ajudat a obtenir més dades sobre la situació laboral dels músics a les sales de concerts de Barcelona, tot i que la quantitat de respostes obtingudes no és prou nombrosa com perquè es consideri representativa del sector. Tot i així, apunta tendències que poden ajudar a dibuixar una aproximació prou realista de la dinàmica laboral. Tanmateix, cal tenir en compte dos aspectes importants a l'hora de valorar les dades obtingudes: 1) algunes de les respostes dels músics no coincideixen amb la informació recollida directament de les sales, així que el resultat d'aquesta enquesta s'ha de relativitzar i hauria de ser objecte d'una contrastació més profunda; 2) no hi ha informació de qui ha estat el pagador final del caixet, pertant, no consta si els pagaments els ha fet la sala directament als músics o hi ha hagut una figura intermediària que, possiblement, s'hagi encarregat d'aportar una factura —promotor, organitzador del concert, mànager, representant o un músic que s'hagi fet càrrec de la part legal. Això explicaria el fet que en cap de les sales hi ha hagut unanimitat sobre la forma de pagament que s'hi practica.

Sigui com sigui, aquests resultats que s'han obtingut apunten que la tendència generalitzada és el pagament dels caixets dels concerts en diners en efectiu i sense factura o nòmina, és a dir, sense contractació laboral. Només en comptades ocasions la sala ha donat d'alta a l'intendent i li ha pagat el caixet mitjançant una nòmina. Tanmateix, també se'n destaca que en els casos en què el caixet és el resultat de la recaptació de taquilla —incloent-hi taquilla inversa—, l'actuació ha implicat una factura i contracte mercantil en un 20 %, aproximadament, dels concerts.

Una dada significativa és que la gran majoria dels pagaments dels caixets en efectiu i sense factura o nòmina s'ha produït en espais d'aforament inferior a 150 persones. Alhora, però, aquests establiments suposen més del 10 % dels contractes mercantils amb factura.

Tot i que, com s'ha especificat més amunt, les dades s'han de valorar amb una certa reserva, el cert és que les proporcions sobre les formes de pagament no entren en contradicció amb l'experiència expressada per molts responsables de sales petites, que veuen el pagament en efectiu i en caixa com l'única manera viable i senzilla de pagar els caixets als músics. Molts establiments troben força dificultats a l'hora d'obtenir factures dels músics per a quantitats petites i fer el seguiment del seu estatus laboral —és a dir, saber si estan donats d'alta o no. Davant de les mancances per justificar aquesta despesa dels caixets, opten per fer l'activitat musical de manera soterrada —els concerts van acompanyats, en moltes ocasions, per una venda d'entrades que tampoc consta com un ingrés justificat a la caixa.

Aquest panorama, en què predominen els pagaments en efectiu i on no hi ha acords per escrit —contracte—, sinó tractes verbals, és, precisament, el que es recomana que s'eviti en el *Codi de bones pràctiques en l'àmbit de la creació i la interpretació musicals* publicat pel CoNCA el 2010<sup>11</sup>, en el qual s'insta a treballar sempre amb contractació on hi hagi un document escrit. L'aparició d'un contracte, però, podria representar una relació laboral entre el músic i el promotor o titular de la sala, tal com s'explica en l'apartat següent, una situació que s'acostuma a evitar per ambdues parts per la complexitat burocràtica que pot representar.

11 [http://conca.gencat.cat/web/.content/arxius/publicacions/codi\\_bones\\_practiques\\_musica/Codibaixa180311.pdf](http://conca.gencat.cat/web/.content/arxius/publicacions/codi_bones_practiques_musica/Codibaixa180311.pdf)

## LES CONTRARIETATS DE LA LEGALITAT

### 7.2.

Des de l'AMJM són totalment conscients del buit legal que hi ha al voltant de la contractació dels músics i reconeixen que és molt complicat canviar-lo si no hi ha una reforma profunda de la llei —el Real Decreto 1435/1985, que regula “la relación laboral especial de los artistas en espectáculos públicos”. Segons Guillem Arnedo, president de l'associació, caldria un nou estatut de l'artista —que podria desencallar-se en els propers anys<sup>12</sup>— que regulés i facilités la contractació dels músics de manera senzilla i flexible, ja que és un sector de gran rotació de personal, amb molts músics amateurs i molts músics substituïts —molt habitual en circuits com el del jazz, on la inestabilitat de les formacions està a l'ordre del dia. Tot i això, assegura que un bon coneixement del funcionament del règim d'artistes de la Seguretat Social, que és la manera correcta de contractar als músics, aconseguiria que la situació del sector es regularitzés de mica en mica<sup>13</sup>. Com popularment es creu, els costos que aquesta gestió suposa no són tan elevats com en el règim general. Segons l'Orden ESS/106/2017, de 09/02, de la Seguretat Social, la base de cotització mínima diària per als músics —grup 3 de categoria professional— és de 29,77 €, una xifra que no dista gaire del que un músic pot cobrar a taquilla en un concert. D'altra banda, segons el Convenio colectivo estatal del personal de salas de fiesta, baile y discotecas, els salaris base també inclouen nocturnitat i treball en cap de setmana. A l'article 7, s'hi detalla: “Los artistas, cuando trabajen en «bolos» —actuaciones entre 1 y 3 días consecutivos sin continuidad— percibirán, «como mínimo», la cantidad de 111,92 euros por día de trabajo. Esta cantidad incluye todos los conceptos.”

56

12 El passat mes de maig, l'AMJM, Musicat, Associació de Músics de Tarragona (AMT), Associació Catalana d'Intèrprets de Música Clàssica (ACIMC) i la Federació Estatal de Asociaciones Profesionales de Músicos de Jazz y Músicas Improvisadas (FMJazz), es van reunir amb representants de la Seguretat Social, l'Hisenda espanyola i la patronal FASYDE per treballar en l'Estatut de l'Artista.

13 En la publicació JazzButlletí, l'AMJM hi ha publicat varis articles explicant de manera pedagògica i assessorada per advocats el funcionament de la contractació per tal d'eliminar alguns mites sobre això

Aquesta és precisament una de les reclamacions del sindicat SMAC!<sup>14</sup>, però és una condició difícilment aplicable en contextos en què el músic no tingui una relació laboral amb l'espai o el programador, ja que la majoria de vegades la sala acull el concert com a llogater de l'espai i no com a promotor. En aquests casos, el músic es converteix en el seu propi promotor i responsable últim de la recaptació. També, això és una premissa de difícil aplicació en els concerts fets en sales d'aforament petit perquè moltes vegades el nombre d'entrades que es poden posar a la venda no permet recaptar prou per a l'assoliment d'aquest caixet. Tanmateix, cal no oblidar que existeix un ampli col·lectiu de músics que també posa traves a regularitzar la seva situació laboral, ja sigui perquè no se'n consideren professionals i entenen la música com un hobby, o ja sigui perquè prefereixen seguir cobrant en efectiu i no declarar els seus ingressos a l'administració.

El CoNCA també feia esment en el seu darrer informe a la necessitat de facilitar la burocràcia per a la millora de la situació laboral dels músics: “és indispensable avançar en la reducció de la burocràcia perquè l'aproximació dels agents culturals a les administracions sigui més fluida i fàcil. En aquest sentit, també seria d'interès que l'administració facilités aquest apropament amb el desenvolupament d'eines formatives que ajudessin els administrats a assumir i entendre millor els requeriments que se'ls fa”.

57

Encara que no és objecte d'aquest estudi, val la pena mencionar que en espectacles finançats amb diners públics els músics han de tenir un contracte laboral i han d'estar donats d'alta en el règim d'artistes. Des de l'AMJM, denuncien que és una situació que, actualment, gairebé mai és així, ja que sempre s'acostuma a usar l'empresa de management o de representació de l'artista com a mitjançer, amb la qual sempre s'establirà un contracte mercantil. De fet, en molts contractes se sol delegar tota la responsabilitat legal a l'empresa signant —normalment, el management o booking de l'artista—, que poques vegades opta per la contractació dels músics. Com a màxim, els demana que es donin d'alta d'autònoms o a través d'alguna cooperativa com ara Musicat o Agma. Per

14 Aquestes reivindicacions s'inclouen dins del Manual de buenas prácticas difós per la Unión Estatal de Sindicatos de Músicos, Intérpretes y Compositoras, una entitat a nivell estatal de la qual forma part SMAC!

tant, la relació laboral i la responsabilitat que els músics estiguin donants d'alta sempre recaurà en aquesta empresa que subcontracta o en els mateixos músics. Aquesta situació irregular contrasta enormement amb el panorama dels tècnics de llum i so que acompanyen els músics, que, en la majoria dels casos, o bé són contractats amb nòmina per una empresa, o bé són treballadors autònoms que treballen amb un contracte d'obra i servei per al grup de música —aquests professionals no són dins de la categoria de Règim Especial d'Artistes.

Moltes d'aquestes dificultats contractuals, i que també fan referència a la liquidació de l'IVA i de la retenció de l'IRPF, estan també recollides en l'informe *36 propostes per a la millora de la condició professional en el món de la cultura* elaborat pel CoNCA<sup>15</sup> (2014) i en el *Codi de bones pràctiques en l'àmbit de la creació i la interpretació musicals* citat més amunt:

“La normativa de contractació d'intèrprets en espectacles públics estableix que cal una contractació laboral atès que els músics són treballadors per compte aliè. El Reial Decret 1435/1985 d'1 d'agost, considera com a relació de caràcter especial la que s'estableix entre els promotors organitzadors d'espectacles i els artistes intèrprets que voluntàriament s'avenen a prestar els seus serveis realitzant una activitat artística a canvi d'una retribució. El mateix tractament rebra l'execució d'activitats artístiques per l'enregistrament així com la posterior difusió d'aquest enregistrament (...). Val a dir que és habitual en els contractes temporals la formalització d'un contracte mercantil amb el grup de treball no prevista a la normativa laboral. D'aquesta pràctica irregular se'n deriven greus conseqüències per a l'intèrpret, com ara la manca d'afiliació a la Seguretat Social amb la conseqüent desprotecció laboral per la manca de cotització. Per tal de dissipar aquesta pràctica, el promotor ha d'assegurar-se que tots els músics o artistes que intervinguin en l'espectacle tinguin l'alta a la Seguretat Social.”

La necessitat de disposar d'un marc legal estable que permeti tots els drets laborals també ha estat recollit en l'informe anual del 2017 del mateix organisme<sup>16</sup>:

15 [http://conca.gencat.cat/web/.content/arxius/publicacions/36\\_propostes\\_millora\\_professional/CON-CA\\_36PROPOSTESV503\\_format1\\_1\\_.pdf](http://conca.gencat.cat/web/.content/arxius/publicacions/36_propostes_millora_professional/CON-CA_36PROPOSTESV503_format1_1_.pdf)

16 [http://conca.gencat.cat/web/.content/arxius/publicacions/informe\\_anual\\_2017/INFORME\\_2017\\_CAT.pdf](http://conca.gencat.cat/web/.content/arxius/publicacions/informe_anual_2017/INFORME_2017_CAT.pdf)

“ Per això, ara és el moment que l'anomenat Estatut de l'artista passi definitivament a un estadi legislatiu per disposar, com més aviat millor, d'un marc legal que ajudi a construir un entorn digne per al desenvolupament de les professions vinculades amb la cultura”. En l'estudi, hi destaquen dues reclamacions: “la petició de combatre l'ús abusiu de la contractació mercantil” i una nova llei que reguli i millori els drets laborals dels artistes en general. També, però, són conscients que la realitat fa molt difícil l'aplicació generalitzada de qualsevol normativa: “Avançar en els drets laborals dels treballadors de la cultura ha d'anar en paral·lel amb l'estímul del sector, actualment en situació de mínims. És prioritari, doncs, crear feina perquè aquesta normativa que es reclama tingui on aplicar-se. Per aquest motiu es reclama la necessitat de fomentar la demanda a partir de l'impuls d'iniciatives que generin llocs de treball, com podria ser la creació de circuits d'exhibició estables per a les diferents manifestacions artístiques que representin un revulsiu per al mercat laboral de la cultura”.

## DE QUI ÉS EL CARRER?

### 7.3.

En la reunió mantinguda per l'elaboració d'aquest informe amb l'Associació de Sales de Concerts de Catalunya (ASACC), també s'hi van posar sobre la taula alguns imperatius legals que, segon aquesta entitat, posen impediments a l'activitat econòmica i empresarial de les sales de concerts i no ajuden a la seva consideració com a espais de cultura, una de les reivindicacions històriques del sector. Segons la gerent de l'ASACC, Carmen Zapata, cal un canvi profund de mentalitat i la implicació del Departament de Cultura i Empresa en les comissions de seguiment de la Llei d'Espectacle, impulsada pel Departament d'Interior, perquè el sector de les sales de música pugui deixar de ser únicament un espai on s'exerceix una activitat recreativa. “A diferència dels grans equipaments culturals i/o esportius, les sales de concerts, gràcies a la diversitat de formats i continguts, apropen la cultura musical a un públic més ampli i heterogeni. La sala és l'espai on els grups exhibeixen les seves creacions, és allà on mesuren les

## ESMENES A LA LLEI D'ESPECTACLE II/2009 PROPOSADES PER L'ASACC

### 7.4.

primeres reaccions del públic, el lloc que segueix al local d'assaig i el pas previ als festivals i les gires pels grans equipaments com l'Auditori, el Palau de la Música, el Liceu o el Palau Sant Jordi”, comenta.

Des de l'associació, també s'expressa de manera més o menys informal moltes de les reivindicacions i queixes del sector, que considera aquesta llei vigent com a “injusta”. Un dels aspectes més comentat ha estat la dificultat de gestionar l'espai públic adjacent a la sala, on es pot acumular públic i usuaris de l'espai que ocasioni molèsties als veïns. En general, es té consciència que el consistori de Barcelona no té capacitat per canviar la normativa, però es critica obertament que només exerceixin les seves competències per sancionar i fer inspeccions.

Molts espais intenten blindar-se davant de possibles sancions per problemes de soroll —en vista d'alguns precedents— mitjançant una comunicació constant, fluida i positiva amb l'entorn, entrant a formar part d'associacions de veïns i parlant amb les entitats de la zona per tal d'explicar la seva activitat. D'aquesta manera es construeixen un escenari que els permeti ser “invisibles” per al consistori. Els membres de l'Associació Freedonia, per exemple, han fet una feina gairebé de porta a porta per parlar amb els veïns de l'edifici on tenen el local, els han facilitat els seus mòbils personals i els demanen que davant de qualsevol molèstia, els truquin abans a ells que a la Guàrdia Urbana. Els del collectiu Hi Jau USB?, al Poble Nou, conviden sempre els veïns a les seves activitats i s'han implicat en la programació d'un escenari durant la festa major del barri. Roberto Tierz, de la sala Sidecar, fa anys que forma part d'associacions de veïns de Ciutat Vella. El nou propietari del bar Astrolabi, amb molta tradició al barri de Gràcia, va mantenir trobades personals amb els veïns per informar-los de la nova titularitat del bar i establir comunicació directa en cas que hi hagués alguna molèstia. Altres espais han decidit contractar vigilància privada per vigilar el carrer i d'altres ho estan valorant, com ara el Soda Acústic i altres bars de la zona del carrer Guillerries i Verdi de Gràcia: estudien fer un pot comú per al pagament d'agents cívics que s'encarreguin per vetllar pel silenci als carrers i dispersar grups de persones que facin xivarri a la nit.

Les problemàtiques que genera a les sales la gestió de l'espai públic —sigui qui sigui la seva capacitat i condició— són un dels aspectes que es recullen en el llistat d'esmenes que l'ASACC fa a la Llei d'Espectacle i que van expressar de manera pública en una compareixença al Parlament de Catalunya el juny de 2015. Les resumim a continuació:

- ~ La responsabilitat per conductes incíviques a l'exterior del local, on el titular no té cap mena de control ni influència.
- ~ No poder decidir segons criteri propi l'accés de menors als concerts, quan l'organitzador o el titular és qui millor coneix la idoneïtat o no idoneïtat de l'activitat per a aquest tipus de públic.
- ~ Que el titular i el responsable de l'activitat no puguï defensar-se amb mínimes garanties jurídiques quan l'Administració local decideix reduir l'horari de l'activitat.
- ~ La prohibició indefinida de tots els usos recreatius en bloc a determinades zones de la ciutat, que es regeix per normes urbanístiques obsoletes o especulatives o basades en criteris de política econòmica i/o política de popularitat dels ajuntaments i dels districtes.
- ~ El cost no amortitzat derivat del manteniment de les instal·lacions i el personal requerit reglamentàriament en funció de l'aforament de local, també els dies fixos de menor afluència de públic. Cal flexibilitzar les obligacions de seguretat en funció de l'ocupació real de les sales.
- ~ La classificació obsoleta de les categories que permeten acollir actuacions musicals.
- ~ Que l'activitat de les sales de concerts només sigui regulada, únicament, com una activitat recreativa.

Des de l'ASACC, també es demana que els Departaments de Cultura i Empresa s'impliquin en la protecció d'aquesta activitat, no ja amb l'assumpció directa de les competències d'ordenació de l'activitat, sinó amb la introducció de mesures efectives de protecció i l'impuls d'una política regulada d'aplicació complementària que promogui les sales de concerts en tant que iniciativa econòmica i cultural i que les distingeixi d'altres activitats amb una funció merament recreativa, com poden ser els karaokes o els locals amb espectacles de caràcter sexual. Posen aquest exemple aplicat a Holanda com a referent: la política específica per a les anomenades “HoReCa CULTURALS”, que preveu excepcions a les limitacions d'usos recreatius i de restauració per a aquelles activitats, com ara les sales de concerts, on l'aspecte recreatiu i de restauració està combinat amb continguts culturals.

## EL PLA INTEGRAL DE LA MÚSICA I LES SALES

62

### 7.5.

La petició manifestada de l'ASACC perquè la Llei d'Espectacle compti amb la implicació del Departament de Cultura també ha estat recollida de la manera següent en els objectius de curt termini de l'Acadèmia Catalana de la Música, on participen els diferents actors del sector musical —ASACC i AMJM inclosos— dins del Pla Integral de la Música<sup>17</sup>:

“Objectiu estratègic 4: [...] també destaca la voluntat d'implicar el Departament de Cultura en la Llei d'Espectacle que promou el Departament d'Interior per tal que es consideri les sales de música en viu com un espai i no es criminalitzin les molèsties ocasionades al carrer”.

<sup>17</sup> [http://premsa.gencat.cat/pres\\_fsvp/docs/2016/09/15/16/07/a526f3fb-ca7b-4a96-aae9-790daaf07155.pdf](http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/docs/2016/09/15/16/07/a526f3fb-ca7b-4a96-aae9-790daaf07155.pdf)

# CONCLUSIONS I RECOMANACIONS

## 8

### CONSIDERACIONS PREVIES: LES MANCANCES DE L'ESTUDI

63

#### 8.1.

Per poder fer poder una fotografia de l'estat actual dels espais de música en viu a la ciutat de Barcelona de titularitat privada, cal obrir molt el focus i tenir en compte moltes variables. Es tracta d'un sector molt complex i d'abast molt ampli, en el qual conflueixen diverses normatives —lleis estatals, lleis autonòmiques i ordenances municipals— i col·lectius professionals amb interessos molt diferents —empresaris, programadors, músics, etc. I aquesta complexitat, que ha representat el fet de contactar amb una gran varietat d'interlocutors, moltes vegades desconnectats entre ells, ha suposat un dels grans reptes i dificultats a l'hora d'elaborar aquest informe i, de ben segur, ha propiciat algunes de les possibles mancances i buits d'informació que pugui tenir.

Un dels grans condicionants en el moment de fer el mapejat actual dels espais en els quals té lloc la música en directe ha estat la voluntat, totalment lícita, de cadascun d'ells de voler proporcionar informació sobre la pròpia activitat.



## RECOMANACIONS

### 8.2.

Aquest estudi s'aventura a recollir algunes consideracions en forma de recomanacions que podrien ajudar tant a la millora del sector com a la creació d'eines que permetin conèixer-lo millor:

- ~ **CREACIÓ D'UN ORGANISME OBSERVATORI INDEPENDENT:** les característiques constantment canviants de l'ecosistema de les sales de música en viu obliga a treballar de manera més o menys regular en informes o estudis. Això hauria de permetre conèixer millor el sector i l'obtenció de dades més exactes i realistes, i també la detecció de la manera com aquest sector empresarial evoluciona al llarg del temps. Aquest organisme no hauria de tenir intenció sancionadora ni reguladora, sinó analítica. Seria molt interessant, de cara a futurs informes, l'accés a dades oficials dels diferents organismes implicats —ICUB, Guàrdia Urbana, districtes, tècnics de llicències i inspeccions, etc.— que no s'han pogut tenir en compte en el present estudi per poder fer-ne una contrastació. Aquest possible organisme també podria fer pedagogia entre empresaris i associacions perquè entenguin la utilitat de recollir dades dels seus membres i interpellar directament l'Indecat i l'Institut d'Estadística de Barcelona perquè recopilés dades que puguin servir per a l'anàlisi del sector i cobrir, així, un buit d'informació —com per exemple, el nombre de llicències de sala d'espectacles que actualment estan en vigor a la ciutat<sup>18</sup> i que ajudaria a entendre la situació de saturació existent.
- ~ **REVISIÓ DELS CRITERIS D'AFORAMENT DELS LOCALS:** per tal que l'activitat de música en directe sigui més fàcil de rendibilitzar, caldria buscar fórmules perquè l'aforament oficial es pugui sobrepassar durant els concerts, dins

En tant que negocis privats, cada interlocutor ha decidit quines dades oferiria i amb quina exactitud. En aquest sentit, la qualitat d'aquestes dades ha estat molt dispar. Alguns espais sí que han fet l'esforç de comptabilitzar i analitzar aquesta pota econòmica de la seva activitat —com, per exemple, sales amb certa infraestructura, com ara la sala Apolo— i, per tant, podien oferir dades aparentment fiables. En canvi, d'altres —sobretot els espais de petit format— encara no han fet aquest esforç de recollir dades pròpies amb exactitud o, simplement, la seva infraestructura no els permet fer-ho. En general, aquesta mancança podria relacionar-se amb la percepció de la música en viu com una línia de negoci fallida que moltes vegades es desenvolupa dins de l'economia submergida. La desaparició en la recollida de dades i la no possibilitat de contrastar-les és una de les possibles mancances d'aquest estudi.

La percepció general ha estat que la música en viu és una activitat que per ella mateixa no ofereix beneficis econòmics ni que sol sustentar-se autònomament. Aquest fet és especialment remarcable en els espais de petit format que, per limitacions d'aforament, no poden posar a la venda el nombre d'entrades que els serviria per rendibilitzar-la. Per poder valorar l'abast d'aquest desequilibri, hagués estat de gran ajuda l'obtenció de dades concretes de l'impacte econòmic que suposa la música en viu a nivell privat. Dades que caldria complementar amb la quantitat d'espectadors que mobilitza de manera directa i indirecta —hi ha locals que no fan pagar entrada durant els concerts, però, en canvi, obliguen a una consumició mínima; és un sistema molt habitual en bars, restaurants i cocteleries, on entenen la música en viu com un valor afegit.

<sup>18</sup> En el moment de tancar aquest informe, s'havien fet sol·licituds via registre municipal demanant dades sobre el cens de llicències als Tècnics de llicències i inspeccions dels districtes de Gràcia, Ciutat Vella i Poble Nou. Només s'ha obtingut resposta del districte de Gràcia.

dels límits de la seguretat i dels protocols de desallotjament dels locals. Això permetria augmentar els ingressos a la barra i en la recaptació d'entrades. Ara bé, caldria trobar el protocol adequat perquè aquest potencial augment d'assistència no repercutís en un increment de despeses en seguretat ni agents cívics de control del carrer.

- ~ INTRODUCCIÓ DE VALORS CULTURALS EN ELS PROCESSOS D'INSPECCIÓ: un segell de “qualitat cultural” impulsat per l'ICUB de reconeixement cultural i social de les sales podria ajudar a afegir nous criteris valoratius en els processos d'inspecció i sanció les competències de les quals té delegades l'Ajuntament de Barcelona. Aquest segell actuaria com una mesura de protecció dels espais davant de possibles situacions de conflicte i donaria més tranquil·litat, seguretat i estabilitat a espais que, per diversos motius, no poden accedir a la llicència corresponent —com pot ser el cas del Honky Tonk Blues, amb vint anys de programació regular de blues— o que necessiten revisar-les perquè són obsoletes —com és el cas de Razzmatazz.
- ~ APLICACIÓ DE MESURES DE PROTECCIÓ DAVANT CANVIS URBANÍSTICS: aquest “segell” també podria actuar com a mesura protectora davant de situacions de desavantatge urbanístic en algunes zones de la ciutat que estan patint processos de gentrificació i on s'estan construint nous habitatges, com la zona del Poble Nou. Un bon exemple d'aquestes mesures protectores de les sales de música la trobem a Londres, on el 2016 es va aprovar una normativa urbanística —The Town and Country Planning<sup>19</sup>— on és necessari acceptar prèviament l'existència d'una sala de concerts i, en conseqüència, el possible impacte sonor que això provoqui, abans del canvi d'usos d'un edifici d'oficines a habitatges. Dit d'una altra manera, si hi ha una sala de concerts a prop, els empresaris i els constructors han de treballar amb les autoritats competents i la pròpia sala de concerts per garantir la protecció de la música en viu.
- ~ PENSAMENT A LLARG TERMINI: buscar maneres de blindar les accions de protecció del sector, com ara la creació d'aquest possible “segell de qualitat”, perquè no sigui objecte de canvis i modificacions cada vegada que canvia el color polític del consistori. El fet d'intentar integrar aquestes mesures

dins del nou Pla Integral de la Música i la promoció de canvis en la Llei 11/2009 podria ajudar a fer-les estables i que donessin fruits en un mig i llarg termini.

- ~ TREBALLAR EN NOVES MANERES DE DIFONDRE LA MÚSICA A BARCELONA: tot i que la difusió de les mateixes programacions és responsabilitat de les pròpies sales —no oblidem que són negocis privats—, el conjunt de tots aquests concerts —milers cada any— i els músics que convoquen és un patrimoni cultural d'interès general que cal tenir en compte, protegir i fomentar perquè puguin esdevenir part d'una escena musical barcelonina forta i de qualitat. Aquest possible segell de “qualitat cultural” també hauria d'incloure vies per la difusió i la comunicació, ja sigui a través d'un web propi i xarxes socials, ja sigui a través d'anuncis com ara els de MouTv —on, actualment, ja es fa molta promoció de les programacions de flamenc per a turistes.
- ~ PROMOCIÓ D'HORARIS EN CONCORDANÇA AMB LA NOVA REFORMA HORÀRIA: encara que la majoria d'espais asseguruen respectar els horaris que corresponen a la seva llicència, si els horaris dels concerts tendissin a avançar-se per integrar-se en les futures mesures per a la reforma horària, això podria ajudar a l'augment del nombre d'espectadors i a la conciliació de la música en viu amb el descans veïnal.
- ~ CAMPANYA INFORMATIVA SOBRE LA CONTRACTACIÓ: segons les entitats consultades per a aquest estudi, la contractació de músics de manera legal és més fàcil i barat del que sembla. Una campanya informativa juntament amb la promoció del Codi de bones pràctiques podria convidar que més titulars de sales s'animessin a donar l'alta als músics. Aquesta campanya s'hauria de consensuar amb totes les associacions de músics i amb advocats experts en la matèria per poder donar instruccions senzilles i clares.
- ~ PROMOCIÓ DE L'ASSOCIACIONISME ENTRE LES SALES: com més sales i espais estiguin associades, més pressió es pot exercir per canviar la legislació vigent i aconseguir millores que beneficiïn el sector. Si bé l'ASACC no respon al perfil que busquen tots els espais —n'hi ha molts que no volen considerar-se espais de música en viu i no volen entrar en aquesta lliga—, una nova associació que reunís els bars musicals i altres establiments d'aforament petit —menor de 150— o una subsecció dins del mateix ASACC podria ajudar a una millor defensa dels seus interessos i l'accés i el reclam de subvencions que s'adeqüin millor a les seves necessitats i infraestructura.

<sup>19</sup> [http://www.legislation.gov.uk/ukxi/2016/332/pdfs/ukxi\\_20160332\\_en.pdf](http://www.legislation.gov.uk/ukxi/2016/332/pdfs/ukxi_20160332_en.pdf)

- ~ CREACIÓ I FOMENTA DE GRUPS DE TREBALL A CADA DISTRICTE: aquests grups de treball contribuirien a la comunicació entre les sales, les associacions de veïns, les associacions de comerciants i la Guàrdia Urbana. D'aquesta manera, cada actor podria conèixer molt millor els interessos dels altres, evitaria situacions de conflicte i canviaria la mentalitat cap a la funció i l'activitat dels espais de música en viu, que també són bars, restaurants i discoteques. Hi hauria d'haver un grup de treball a cada districte, si bé en zones com ara HortaGuinardó, Sarrià-Sant Gervasi i Nou Barris la presència d'espais de música en viu és merament testimonial. A zones com ara Poble Nou ja es treballa intensament en aquest sentit.
- ~ CREACIÓ DE NOVES SUBVENCIIONS PER A LA PROGRAMACIÓ MUSICAL: estudi i obertura de noves vies d'ajudes públiques que complementin les que ja existeixen per a millores estructurals i d'insonorització. Aquestes noves subvencions podrien ajudar al finançament de la contractació d'agents cívics i personals de seguretat que actuïn al carrer —una de les queixes més comunes en el sector— o podrien facilitar que les sales petites puguin invertir en la comunicació mediàtica de les programacions. Si finalment s'apliqués aquest “segell de qualitat cultural”, les possibles ajudes econòmiques que se'n derivin haurien de vetllar per continuar potenciant aquest valor cultural a través de la programació de músics locals, de manera que es revertís al barri i a la ciutat i es contribuís a la millora de la dignitat laboral dels músics.
- ~ REVISIÓ DEL PARC D'ATENEUS, CENTRES CULTURALS, CENTRES MORALS, FOMENTS, CENTRES PARROQUIALS, ETC.: a cada barri, hi ha entitats de gran tradició i de fort arrelament amb l'entorn on ja s'ha deixat de fer programació musical perquè no poden assumir les despeses de l'actualització de les seves infraestructures, per envelliment dels socis o esgotament del voluntariat. Són equipaments vells —alguns gairebé centenaris—, poc insonoritzats, que solen tenir sala d'actes i grups de música entre els socis. També, acostumen a organitzar actes populars pels no socis i, així, continuen formant part del teixit veïnal. Un estudi que els catalogués i en revisés l'estat podria ajudar a detectar maneres de conservar aquest patrimoni cultural que encara fa una gran feina per a la percepció de la música com un fet cultural popular i integrat. A més a més, faria valdre el paper que ha tingut l'associacionisme com a divulgador musical i cultural en els barris i a l'hora de crear públics.

68

- ~ ACCEPTACIÓ DEL FET QUE SEMPRE HI HAURÀ UN MARGE INCONTROLABLE I FORA DE NORMATIVA: una part important per a la bona salut d'una escena musical és que pugui desenvolupar-se espontàniament i pugui autogestionar-se. És en aquest context més minoritari i underground on hi ha les condicions perquè es pugui experimentar i crear amb total llibertat i puguin sorgir músics i propostes musicals que, després, podran donar caràcter propi a l'escena musical. A Barcelona, com a moltes altres grans ciutats, també s'hi fa música en directe fora dels circuits habituals: cases particulars, garatges, locals okupes, galeries d'art, botigues, etc. I, d'alguna manera, cal que així continuï sent.

69

## CONCLUSIONS

### 8.3.

#### **Nou parc de sales de petit aforament**

La música en directe en els espais de petit i mitjà aforament és una activitat que viu dins d'unes condicions molt particulars: sembla que la seva vàlua social i cultural sigui òbvia, però ni la legislació ni les condicions econòmiques en les quals es desenvolupa semblen donar fet d'aquesta importància. A partir de les opinions que s'han obtingut tant dels titulars dels espais com dels músics, se n'extreu que es produeix en condicions d'infr finançament i infrarendibilitat econòmica. Els locals amb llicència de sala de concerts contactats reconeixen que costa moltíssim treure rendiment de la música en directe i que cada vegada costa més omplir els espais de mitjà aforament —de 300 a 500 persones— i que es manté l'activitat gràcies a la venda de begudes i a les sessions de discoteca. Molts han renunciat a la programació pròpia i només hi acullen concerts com a espai de lloguer per a tercers.

Els establiments de petit aforament —de fins a 150 persones— també comparteixen aquesta percepció. De fet, la majoria de titulars contactats es reconeixen en la concepció que la música en directe no és una via de negoci en ella mateixa.

xa, sinó una activitat que ajuda a completar el concepte d'establiment —si és que té la pretensió d'oferir algun tipus de contingut cultural i vol ser “alguna cosa més” que un bar— i una forma de promoció del negoci de la restauració.

Sigui com sigui, que el 67 % de les sales siguin d'aforament petit aporta el panorama ideal perquè una escena musical pugui néixer, desenvolupar-se i ser creativa. Els aforaments petits, tot i la manca de rendibilitat, són els que ofereixen l'oportunitat de ser creatius i experimentar, posar a prova nous projectes, i oferir les primeres oportunitats a músics novells i dotar de recursos a molts músics amateurs que en cap cas busquen la professionalitat o treuen rendiment econòmic a la seva activitat.

### **La relació dels establiments amb l'Ajuntament**

La lluita ja complicada de molts empresaris per mantenir la música en viu en els seus establiments va habitualment lligada amb certes preocupacions intrínseques de regentar un establiment de pública concurrència, com pot ser la responsabilitat d'haver de gestionar el soroll que l'establiment pot ocasionar a l'entorn directe —com ara l'obligatorietat de controlar les persones que surten a fumar a l'exterior— o indirectament —atracció de llauners o de venedors de drogues. La dificultat d'aquesta gestió fa que moltes vegades el bar o la sala sigui vist més com un focus de problemes i soroll que com un espai on té lloc una activitat d'alt valor cultural —fins i tot, la discoteca té el seu valor cultural i social—, i la gestió del soroll pot ser usat com una eina política.

Com a dany col·lateral, els titulars dels establiments tenen, en general, una actitud defensiva davant de qualsevol pregunta sobre la seva activitat, com ha quedat constatat durant l'elaboració d'aquest estudi. Dels gairebé seixanta empresaris i responsables entrevistats telefònicament per a aquest informe, una gran majoria s'han mostrat reticents i desconfiats al principi de la conversa. Interpretaven una trucada de l'Ajuntament com una mena d'inspecció encoberta i s'afanyaven a assegurar que tenien el local ben insonoritzat i tots els papers en regla. Algun titulars, fins i tot, van assegurar que portaven anys sense cap comunicació amb l'Ajuntament i que creien que era millor que fos així. D'al-

tres, preferien no donar totes les dades demanades o cobrir-se les espatlles amb un “tot això que em preguntes ja ho sap l'Ajuntament i no entenc per què ho demanen a través d'una persona externa”.

Que la intenció d'un gran gruix de sales sigui fer-se invisible pel consistori significa l'existència d'un sentiment de desconfiança, que, sobretot, es fa palesa en els espais petits que no tenen la capacitat empresarial ni les capacitats —potser per desconeixement— que els permeti treballar en una altra relació amb el consistori. L'associacionisme i una millora de les relacions amb el sector amb campanyes específiques podria canviar aquesta situació. Cal remarcar, però, que l'arribada de nous empresaris, aliens a problemàtiques històriques del sector, ha aportat nous discursos constructius i positius.

Tanmateix, la implantació d'un nou segell de qualitat cultural podria contribuir a la millora de la percepció del consistori i que no sigui vist només com un ens sancionador. Ara bé, ¿com es pot assolir que aquesta mena d'etiqueta protectora pugui conviure de manera constructiva amb la feina de la Guàrdia Urbana, els controls d'inspecció i els procediments de sanció? Caldrà treballar per aconseguir que les peces encaixin.

### **S'ha acabat la crisi del 2007?**

Tot i les dificultats i els problemes de convivència veïnal que es poden derivar dels concerts, cal remarcar una dada positiva: un 40 % de les programacions de la ciutat té menys de tres anys de vida. Aquesta xifra indica que ens els darrers temps hi hagut un repunt d'aquesta activitat i que, per tant, es podria dir que hi ha més concerts, més oferta musical, més públic, i més feina per als músics. Semblaria, per tant, que som en un escenari que està deixant enrere la crisi del 2007, en què, a causa d'un protocol de tancaments exprés, van abaixar la persiana espais històrics, com ara La Paloma, i es va crear un clima d'inquietud sobre el futur de la música en viu a la ciutat. Si nous empresaris s'animen a programar música en viu és senyal que la valoració pública d'aquesta activitat és més positiva i que s'han deixat enrere moltes pors. Aquest panorama de regeneració contrasta amb un parc de sales amb programacions l'antiguitat de les

quals té entre deu i vint-i-cinc anys (el 27 %). Els empresaris més veterans, però, no perden l'ocasió per reclamar mesures de protecció del sector i la renovació de normatives obsoletes. Aquesta aparent solidesa és, en realitat, molt fràgil.

### **Més drets laborals pels músics**

No obstant això, que hi hagi més espais per a la música en viu no implica que les condicions dels músics hagin millorat, ja que la majoria de nous locals són espais de petit format on els pagament dels caixets s'acostuma a fer en efectiu i sense factura, pel fet que es tracta de quantitats bastant petites —un caixet habitual són 50 € bruts per músic. Aquest escenari pot significar la cronificació d'algunes males pràctiques dins de la contractació dels músics si no es treballa en la difusió de bones pràctiques i l'oferiment d'eines als empresaris —cal dir que la instauració del desitjat Estatut de l'Artista i una modificació del sistema d'altres de la Seguretat Social facilitaria molt els procediments. Tot i que sempre hi haurà una part del sector musical que funcionarà en l'economia submergida i que serà incontrolable, un millor coneixement de les regles del joc pot fer que més empresaris s'animin a lluitar per tal d'aconseguir factures dels músics o donar-los d'alta. Això milloraria la situació general laboral del sector i, a més a més, permetria a les sales poder recollir la documentació necessària per a la justificació de subvencions.

72

### **Reconeixement d'altres músiques**

Aquest estudi també ha permès conèixer la realitat musical d'altres comunitats culturals que no entenen la música en viu com un esdeveniment, sinó com una part necessària i ineludible de la seva cultura. En alguns restaurants de cuina llatinoamericana, hi ha música en directe amplificada que s'acostuma a acompanyar de balls espontanis encara que l'espai no compta amb la llicència corresponent. El fet d'entendre i d'establir comunicacions amb aquests altres circuits no visibles públicament ajudarà que no es creïn guetos innecessaris. Conèixer no vol dir, necessàriament, controlar.

De la mateixa manera, aquest estudi ha permès descobrir com alguns gèneres, com ara la música clàssica, gairebé no compten amb espais per desenvolupar-se que no siguin de titularitat pública.

### **Donar visibilitat a la música**

En un últim lloc, voldria cridar l'atenció de les dificultats que expressen molts espais a l'hora de poder difondre i comunicar la seva programació musical. La majoria usen les xarxes socials per donar a conèixer els concerts que programen, però només els espais amb recursos poden fer-ho de manera professional i efectiva. Sense una bona comunicació, l'oferta musical no arriba al seu públic potencial, un públic que encara no entén la música en viu com una activitat integrada en el seu dia a dia, sinó com una activitat extraordinària. Com es pot fer que tota la música que hi ha en viu a la ciutat sigui més visible? Millorar aquest aspecte contribuiria al fet que l'escena pròpia de Barcelona fos atractiva també per a músics forans —cosa molt interessant per a la bona salut de gèneres com ara el jazz— i per al turisme que busca experiències culturals amb segell propi. Actualment, sembla molt més fàcil per a un turista descobrir on es fa flamenc que no pas rock independent. Un exemple inspirador podria ser el programa City of Music impulsat per la ciutat de Seattle per donar a conèixer tot el seu patrimoni musical<sup>20</sup>, en el qual han participat tant entitats públiques com privades.

73



Feia deu anys que no s'analitzava l'estat de la música en viu a Barcelona de manera minuciosa, massa temps per a un sector en constant canvi i conformat per centenars d'empresaris que lluiten per tirar endavant programacions regulars de concerts en un moment especialment crucial per a la ciutat, on el turisme excessiu i la crisi econòmica estan tensant dramàticament el teixit cultural i social. Aquest estudi té com a objectiu fer una fotografia actual d'aquest ecosistema mitjançant un extens treball de camp, que ha permès recollir dades i estadístiques fins ara inèdites. Tanmateix, s'ha prestat especial atenció al coneixement de les dificultats i les inquietuds de la música en directe impulsada per espais d'iniciativa privada, i a la determinació de les condicions —econòmiques i jurídiques— en què es desenvolupa la música en viu i la feina dels músics. El resultat d'aquesta recerca aspira, per una banda, a proporcionar eines per entendre en quin moment es troba el sector i, per l'altra, a esdevenir un complement per a noves línies d'actuació de l'Institut de Cultura de Barcelona (ICUB), que contribueixin a la protecció d'aquesta part tan important del teixit cultural de la ciutat.